

Dėmesio!

Mes skelbiam savo jubiliejų!

Keturi Vėjai, sulaukę savo ketvirto numerio,
randa progos apsidairyti aplinkui.

Pradėdami darbą radom:

T y l a.

Tyloje:

Dal - dal - **li-mo-na-das**

Viešpatnė poetai gairininkų
komandos bekituos.

Saulė (iš degtukų dėžučių skolinta)

Lelių kvapas iš parfumerijos krautuvės

Smulkus plagiatai

Ir dideli garbės troškimai.

Inteligentijos skonį išsemia:

Verbickaja ir Margeritai.

Valdiškų vietų menininkams trūksta
Ir trrragedija.

Opera ir drama kas vakaras
lig pat miesto sodo tvoros
meną skleidžia.

Lietuviška knyga
estetų krokodiliškose ašarose paplūdus.

Kas verkia ir gultu rėkia,
dar daro karjeras,

Kiti
iš apmaudo
griežia dantimis

Atsigrįžę priekin matom:

Ant jaunų pečių užrioglintas Puntukas—didžiausias Lietuvoje akmuo.
Su šia našta mes su visais, neskiriant jokių negrų, žengiam į ateitį.

Tarp pirmo ir šio paskutinio žingsnio:

Rodėmės plačiau maždaug kas antri metai.

Užrašom sau
i aktyvą! Mes išmokėm „kultūringus“
žmones puikiai keiktis.

Sujungėm visus krūvon.

Visi krūvoje susicementavo
K. Vėjų stipria neapykanta.

Teisme mes patikrinom
savo maršrutą.
Ir pamatėm: jis tikras.

Mūsų raitus neseniai įvykė K. V. Teir-
mas surinko, pasidėjo ant stalo ir manė,
kad turi visa, kas reikia teisti.

Bet nei Ponsai teisėjai ir ekspertai, apsi-
riko!

Jie teisė ne tuos negausius puslapius,
bet visur ne tik toje salėje paskleistas
mūsų bacilas.

Bacilas,
kurios sukelia
nepasitenkinimą trafaretais,
nusistovėjusiam,
„ištikimam“ galvojimo būdai
panieką,
troškimą ieškoti ir surasti nauja!
Jaunumo bacilas teisė!

Ši epidemija pasirodė baisi.

Dvidešimto amžiaus protas, kaip kulka,
Per geležį lenda,
O į pūkus pataikius tikrai sudulka.

Bet dėl šito
gali nepulti ant kelių,
kurie dar nekaltos mergelės —

Amžius
Te nebus
Privalumais nekaltais minimas.
Lai gyvuoja žmogus — plienas
lai gyvuoja jausmai — aliuminijus.

Kai metalą minim mes,
ten kažikas dar žiūri lyg musė iš bokšto.
Lai žiūri:
praktikoj žinom,
kas ne plieninis, tas trokšta.
Kiek elgetų Europoje, tiek kartų
mano pagarbą priimk,
žiloji kietaširdė Sparta —

TEOFILIS TILVYTIS. LAISKAS | VIENUOLYNA.

Viskas taip paprasta,
tarytum, nieko naujo;
taip pat pracina vasara,
ruoduo, pavasaris
ir vėl iš naujo
vasara...
Senai mačiau jau;
kadaise, pamenu sodely.
Buvau namie — burnoja vasarą,
katė pabėgusi Rukščiuose,
nunykę trejetas paršelių.
Teiraujasi kiek aš į mėnesį
algos čia mieste gaunu,
dejuoja man — šiaudų pristigę,
valdžia visokiais mokesčiais apkrauna,
o kunigas parodęs špygą.

Sesut, ar negalėtum
nors keletą desėtkų;
mat, visgi, broliu, su šeimyna...
Aš nieko neturiu — galiu prisiekti:
tos vienos kelnės, kažkaip susiuvinės, o,
dainuoja musės rašalinė,
palovėj popierių primėtyta.
Turiu eilėraščių, bet sakot „futuristiški“
girdėjau, kad nemėgstate...

Jau aš žinau — padėt gali;
gerokai gauni, dar palieka.
O aš štai mėnesiai keli
beveik nevalgau nieko.
Mieste naktimis karo stovis,
gatvėmis daužosi žandarai.
Užgirsti rytą — ausis nupiovė,
tenai išžagino kažkokią Marę.
Sučiumpa kartais, pasiūlo kambarį,
protokolais apkrauna.
Su policistais ingeri —
kai kam viršugalvį pramauni.

Įstatymais žūdyt
kai sulūžę žmonės gimsta
su jautria airdim —
be proto, plaučių, inkstų
ir su bacilų rykšte —
Reikia ne vandeniu (ne smilkalus deginti),
bet rentgeniška elektra krikątyti
Naujagimį.

Kad naujagimis būtų kaip guma, kaip elastas,
Kad išaugtų proto ir dvasios gūžlėstas.

Kas iš tos mėsos sudribusio gabalo.
Anksti ar vėlai
ateis ir išvalgys akis kapų vabalas.
Tad jeigu jūs randat, kad aš čia neklystu —
Lai gyvuoja, gyvuoja lai
dyvenimo artistai.

Tiesą sakant yra artistų.
Yra toksai menas valgyt, miegot
lovoje ramiai mirti,
daboti kaip siela skrenda lyg riras —
Bet, mano mielas

Ar tau nerašo kunigas,
jis irgi, rodosi poetas;
gerus pačiumpa ninigus,
gražius pastatęs tvartus, klėtis.
Ar negalėtumei priminti.
norėtus — visgi — klebonija.
Jau metai rodosi septinti,
kaip aš mačiau su judbruve Marija.
Jeigu rašysi pridėk ant galo,
kad jis taip pat, kaip šv. Teofilis
pardavęs dūšią,
kad pragare daręs skandalus,
šokąs modernišką kadrylį,
septynius velnius jau užmušęs.

Rašyk, kad žmogus doras,
dar jaunas ir nekaltas.
Energija — taximotoras,
širdis — trikampis kaltas.

Labai norėčiau pamatyti —
nuobodū čia, kažki-ko ilgu.
Kadais kapodavau laukuose smilgas,
dabar mieste nešioju plytas.
Likau tas pats — „šviesplaukis, ilgas“
ir vadinuos taip pat — Tilvytis.

Tenai gal gera —
ilgai pamiegi, sukalti poterius;
baltais balandžiais kasdieną šeria,
pavydi kitos moterys.

Tegul ir būtų ištikro Dievas,
tegul siela ir amžinai pakampiais daužos,
bet pagalvok,
kokiems galams pavasarį pražysta ievos,
žaliais dimais lankas išaudžia?

Juoduos šilkuos viena — vienužė,
gaila;
labai tavęs man gaila.
Dažnai baisi mintis galvon atūžia,
tikrai tavęs man gaila.

Pamėgink šypsodamos suvalgyt
kilogramą pipirų,
kaip, sako, kantriai galėjęs Kristus...

Už šypsena tą
tu artistas
Ir gyvenimas prieš tave
Kitaip vystos.

Vystos žemės planetoj ir jos apylinkėj,
vystos žemės paviršiu ir požemy,
Greit netrukus Žmogau tavo dvidešimties amžių
vardadienis

kaip danguje gelsva neaiški dėmė
Ir vardadieniui
su krekždėmis
okeanų puslapius vožiame
Staigios kovos apsvaigime.

Ateitie — moteriške,
Mes žmonės sudžiuvę ir liesi
štai siunčiame tau aliumininį kvieslį —

Skrisk melynų paukšte per vandenyną...
Audra — nusiraminiamas
Jūra — putojantis vynas.

Išlaužyčiau visas duris ir štangas,
gal nevienu prakulčiau plikę.
Aš jiems parodyčiau, ką reiškia dangus,
kokios šiandien manoj širdy Velykos.

Juk visi požemiai, altoriai
turbūt nubluko, įkyrėjo.
Klausyk, kas dedasi dabar aukštaičių ore,
ką pasakoja radio kalnuotoj parugėje?

Žiūrek — visuos daržuos, dirvonuos
pasitę traktoriai foptrotais trats.
Pakalnės nugriautos asfaltiniais peronais,
po lygumas špižiniai spiegia aparatai.

Dažnai mes klaupemės, akis sprogdiname į viršų,
dažnai nukalbame, kad Dievas geras;
žinai, aš garbinu jau naują veršį
murojantį garu lietuviškuo, hektaruos.

Aš jam kas vakarą po keletą sveikamarijų,
rytais parid'nu ritmuotą kredoį,
jis nugabens mane į plieno karaliją,
kur radio apaštolai egzotiškus egzortus gieda

Nepadarysi nieko —
keliai jau mūsų skirias.
Šį vakarą vistiek man —
štai trečią poterį, kaip futbolą dangun nuspyriau.

Juk aš nekaltas, tiesa?
Dar sakote, išaugsiąs.
Akys kaž kokios naujos šviesos,
širdy pavasaris, kaip auksas.

Atleisk, sesute,
neturiu laiko.
Turiu viską atlikt, pribūti,
galvoj tamsų, širdy nesveika.

Gal kada nors daugiau pabrėšiu,
dar gyvas aš lig šioliai.
Šį vakarą šis tas pas mane vieši —
Sudiev

Lik sveika

Brolis.

JUOZAS ŽENGĖ BALTOJI LITANIJA

I
Baltų sniegų Italijoje,
Baltų beržų litanijoje —
Balta žiemai!

Sniegas krinta žemai.
Liepų — sidabriškos talijos*.
Mano meilė — batalija.
Sniegas — gerai.

Ak, ak, ak — akacija
Žydi sniegas gaurais.
Meilė yra didelė akcija.
Meilė — gerai.

Sniege varnos tupi.
Tupi, tikrai,
Vėjas klausia bubi
Meilė — gerai?
Vėjas — gerai?
Sniegas — gerai?
Varnos — gerai?

Akl
Ir vėl,
Ir vėl
Ir vėl — ei!
Pasimelsti vėlei
Mėšvų akių Italijoje,
Baltų dantų litanijoje,
Baltam sniege žemai
Meilė — gerai.

Baltų sniegų Italijoje,
Baltų beržų litanijoje —
Sniegas krinta žemai.
Sniegas — gerai.

II
Beržas atrodo blogai.
Beržui bloga akyse.
O kaip su akacija
Kas
Apie akaciją
Man pasakys?!

Pro baltų beržų liniją
Su mėšvom vakaro idilijom
Sustojau vienas palei upę...

Kas?

Taip!

Kitą syk čia buvo bubi.
Kaip dabar baltas sniegas buvo.
Juodos varnos sniege buvo.
Buvo sniege bubi
Bubi sniege buvo gerai
Sniegas buvo gerai.

Taigi.
O dabar?
Dabar taip, —
Jei meilė yra juoda reakcija
Ar baltas sniegas gerai?
Baltas sniegas — gerai?
Balti žolynai — gerai?

A. ŠIMENAS SURREALIZMAS

Surrealizmas, daiktavardis vyr. g. Grynas psichiškas automatizmas, kuriuo norima išreikšti ar tai žodžiu ar tai raštu, ar kokių kitokių būdu realy minties veikimą. Minties diktuotė be jokios proto kontrolės, be jokių estetiškų ar morališkų tendencijų.

Surrealizmas remiasi tikėjimu į kai kurių asociacijos formų, kuriomis iki šiol nesidomėta, aukštesniąją realybę, į sapno (rėve) visagalybę, į laisvą (nesuinteresuotą) minties žaidimą. Jis siekia galutinai išgriauti visus kitus psichiškus mechanizmus ir užimti jų vietą sprendžiant pamatinius gyvenimo klausimus. Absoliutaus surrealizmo akta vykino: p. p. Aragon, Baron, Boiffard, Breton, Carrive, Crevel, Delteil, Demos, Eluard, Limbour, Malkine, Morise, Naville, Noll, Peret, Picon, Soupault, Vitrae.

Kai dėl kitų rašytojų gyvų ir mirusių tai surrealizmo pėdsakus esą galima rasti pradendant Dante(?), oet visi tie rašytojai buvo surrealistais, tik vienoje kurioje nors krypty, pav.:

Swift'o surrealizmas pasireiškė piktume;
Chateaubriand'o — egzotizme;
E. Pol — avantiūroje;

¹⁾ André Breton Manifeste du surrealisme. 1924. Paris ed. Kra

PETRAS TARULIS TREJOS DEVYNERIOS

buvo spausdinta jau du epizod. (K. V. 2 ir 3 Nr.).

Jei jis būtų gyvenęs ketvirtą dešimtį metų atgal, jį dievobaiminga motutė gailiai dūšaudama būtų prikalbėjus kunigėliu tapti. Ir tada jau ne man, tik gal A. Vienuoliui jis būtų patekęs, kuris ot stilingai ir gražiai aprašytų jį ir visus jo pergyvenimus.

Jei dabar gyventų — gal būtų mūsų gausios lyrikų šeimos nariu. Gal rašytų mistikos, švelnučių kaip turtingiausios virtuvės tolimi kvapniai, jausmų pilnutėlius eilėraščius. Nešiotų akinius, alum sulaistytą, paprosų pelenais apiberta „vizitine“, skolinų lig ketvergo pas pažįstamus po penkis litus, asistuoti mūsų primadonoms, lankytų Metropolio balius ir t. t.

Bet jis gyveno senai. Buvo tikras senovės lietuvis. Ir noroms, ar nenoroms aš šiuo tarpu turiu jį aprašinėti. Ką veiksi — tokia jau sunki mano duona!

Jau iš mažens jis gan aiškiai skyrė iš kitų berniokų tarpo. Liesas, išblyškęs. Lėtas. Tylus. Visados vienas. Droviai žvalgė į žmones. Jei tik galėjo — su nieku nesusitikdavo. Merginos jo nesidrovi ir tualetą laisvai pasitaiso ir kalba atviriau negu prie kitų bernų.

Jau paaugėjęs, kada jo vienmečių viršutinės lūpos emė be atodairės spaigliuotis, kada jie nepraleisdavo progos merginą kur nors pačiupti ir nors juokom ją pakirkinti, jis šalinęs nuo mergų. Negreit daug vėliau už kitus ūsų ir barzdos vietoje uždėrėjo jam keletas stambių, nevykusiai pastyrusių gyvaplaukių. Praminė pajuokos vardu: — Ožkabardis.

Bet vėliau Ožkabardžio vardas buvo labai nuolankiai išstaiamas.

Ir štai dėl ko taip atsitiko.

Sunkaus darbo negalėjo dirbti. Medžioti ir kariauti bijojo ir nemokėjo. Buvo ties namais. Apylatsvis. Slankiojo pakampėm, skardžiais. Rankiojo žoles. Senųjų patarimų klausė ir viską įsidėmėdavo. Emė lankytis pas atsiskyrėlį seną ir išmintingą žynių. Padėjo jam kada jis žmones gydė, davinėjo jiems įvairiausius patarimus, kada jis laužius degino ir paslaptinę apeigų pagalba stengė aplinkinius žmones sau palenkti.

Žodžiu — Ožkabardis tapo žiniūm. Ir jo vardas jau be pašaipos, rimtai, su pagarbos ir dalinos net baimės šešėliuėjo iš lūpų į lūpas. Ožkabardis pa-

Ch. Baudelaire'o — moralybėje;

A. Rimbaud — gyvenimo praktikoje ir kitur;

V. Hugo yra surrealistas, kada nėra kvailas ir tt.

Surrealistinių veikalų gaminimo receptas.

„Raskite patogią vietą jūsų minties koncentracijai savyje. Pareikalaukite rašymo įrankių. Pasistengkite sudaryti savyje, kaip galima, pasingesnį arba receptyvinį ūpą, užmirškite apie jūsų genijų, apie jūsų ir visų kitų talentus. Įtikinkit save, kad literatūra yra vienas iš tų liūdniausių kelių, kurie veda į viską. Rašykite greitai be jokio iš anksto apgalvoto siužeto ir pakankamai greitai, kad tas, ką jūs rašote nepalikytų jūsų atmintyje ir, kad neatsirastų pagunda perskaityti ką parašėt. Pirmas sakinytis ateis pats savaime; kiekvienu momentu mūsų galvoje yra sakinytis svertimas mūsų sąmoningajai minčiai, kuris veržiasi aikštėn. Gana sunku pasakyti ką nors tikro apie sekantį sakinį: jis be abejo yra dalyvis mūsų sąmoningojo ir nesąmoningojo aktyvavimo, jeigu prileisti, kad pirmo sakinio parašymas reikalauja minimumą percepcijos. Pagalios tas jums ir nesvarbu: kaip tik tame ir glūdi surrealistiško veiksmo didžioji dalis. Kaip ten bebūtų, bet skirimo ženklai, kurie be abejo priešinasi absoliučiam, kas mums rūpi tikėjimo nuolatumui yra tiek reikalingi, kiek reikalingi mazgai virpančiai stygai. Rašykite kiek tik norite. Pasitikėkite neišsiamiamu kuždesio charakteriu

garsėjo. Jo patarimai buvo tikslūs. Jo vaistai gelbėdavo, jei dar sergantis nelingėjo gyventi. Jo mokytojas senas, barstė pamažėl savo išmintį, atminti ir akių šviesą. Ir kada to viso seneliui jau maža beliko, tada Ožkabardis už šio šešėlio pasislėpęs jau visai savarankiai emė veikti. Seniai mirus žmonės kaip ir dabartiniai parapijonys savo klebono pas kurį krikščionams ar vesdamies taipuoliai derėjosi, kaukte kaukė.

Tačiau senelio žmonės neilgai raudėjo. Ožkabardis juos mokėjo nuraminti. Ir netrukus šis žinys garsus tapo plačiausioje apylinkėje.

Iš tolimų kampų ateidavo žmonės jo patarimų klausis. Jo žolės daugeliui suteikdavo vilties pasveikti. Čia vis praecitis. Aprašymai to, kas jau buvo.

Štai pasklydo gandai, kad žiaurus ir galingas kariauninkų vardas lig tol nežinomas kažkoks Šernius (visai neiškilmingas, neskambus, be aukštesnės simbolikos vardas!) išvaikė daug aplinkinių kunigaikščių, jų kareivius prie savo vis didėjančių būrių prijungė.

Senesnieji kunigaikščiai (kurių vardai tokie kilnūs buvo) pabėgo arba pasidavė Šerniui.

Šerniaus valdžia didėja. Pamažėl, bet nepaliaujamai plečias jam paklusnių žmonių skaičius. Iš svetur atgabenti vergai jam medžioja meškas, stirmas ir žernus, jam gauda lynus ir lydekas, jam sėja rugius jam aukli arklus.

Iš svetur atgabenti žalvariniai daiktai nuo priešų ir nuo archeologų saugiai žemėse suslėpti tik žmonių pasakose žiba savo gudriais pagražinimais.

Šernius turi didelį apetitą daug įvairaus turto, (nesvarbu, jei šiuo metu jis ir neatneša apčiuopiamos naudos, savo glėbin sučiupti. Visą sau renka, ir jo galybė ir turtai ne loterijos uami laimė — tik sunkaus nuolatinio darbo vaisiai.

Taip, Šernių sutinkam dabar galingu ir turtingu karingų lietuvių būrio vadu.

Šernius nuolat kariauna su visais, kurie aplinkui. Tai priešus veja ir jų sodybų pasiekęs vergus — vyrus ir moteris — ir turtą gabena, arba kiek kojos neša dumia nuo gausingesniu priešininkų ir žiauriai griežia dantim, kada sužino, kad jo sodybos pelenuos, jo moterys ir vergai surištom rankom išguiti.

Dabar Ožkabardis nuošaliai gyvena. Turi pasekėjų. Gudriai ir nedarydamas sau jokios skriaudos aiškina jis paslaptis.

Jeigu tyla grestų užviešpatauti jums padarius klaidą: jeigu taip pasakysime dėmesio stokos klaida, nutraukite nieko nelaukdami per daug aiškia eilutę. Po žodžio, kurio kilmė jums yra įtartina, pastatykite bet kurią raidę, pav. l, vis ta pačia raide l ir gražinkite pripuolamai imdami tą raidę inicialu žodžio, kurs turi sekti*.

Ką mes gausime rašydami tokiu būdu? Eilę sakinių, vaizdų, anekdotų ir tt., kuriuos galima paskui, jei yra reikalo, patiekti proto kontrolei. Tokiu būdu mes atsipalaidavę nuo geležinės logikos taisyklių įkaltų mums iš mažens ir varžančių mūsų minties procesą surasime vertybes viršesnes už pačią realybę.

Yra du pasaulių, sako surrealistai: vadinamas realus pasaulis ir vaizduotės pasaulis. Žmonės yra. realaus pasaulio vergai: jie gyvena, dirba, kalba, rašo, elgiasi ne taip, kaip jiems gal norėtusi, bet pagal tam tikras amžiais nustatytas taisykles ilgainiai virtusias rutina. Jau iš pat mažens mums kalama tam tikras gyvenimo kodeksas, visi, kas jo nesilaiko apšaukiami bepročiais ir uždaromi į tam tikrus namus.

Nepaisant tų visų varžymų yra žmogaus gyvenime momentų, kada logikos paučiai yra bejėgiai ir

Jis taip galingas, taip įtakingas žmonėms, kad ne tik prasčiokai, bet ir pagarsėję karo vadai ir valdovai su juo tariasi, jam dovanas siunčia, į jo norus atsižvelgia.

Ožkabardis jau senai laukė Šerniaus. Laukė, kad jis ateitų, kad padarytų tik pirmą žingsnį. Ožkabardis pats išbėgtų pasitikti ir žemiausiai nusilenktų ir kitiems taip pat lieptų nusilenkti.

Ožkabardis turėjo gražaus laiko. Jis galvojo, svarstė, planavo. Ir pagaliau jis turėjo jau smulkiai išdirbtą planą: kuriuo būdu sau pačiam (žinoma!) ir Šerniui (be jo nieko neišeitų!) daugiau valdžios įsigyti. Ypač jį jaudino ta aplinkybė, kad jo planu Šernius turi virsti dideliu, galingu, baisiu valdovu. Na, žinoma kartu su Šernium tos galybės, tos didybės ir tos baisybės ir kukliam, bet gudriam Ožkabardžiui dalis turėjo tekti. Ir tik laukta progos...

Bet Šernius savo galvą padavė į kitų rūpesnių nasrus. Ir jis nedavė Ožkabardžiui galimybės jį patį — Šernių — laimingu padaryti.

Ožkabardis kentėjo. Jo savymėilė įžeista.

Vaiduokitės kokia sunči buvo kelionė net nekviestam Ožkabardžiui pas Šernių.

Ir didelio noro turėdamas negaliu patenkinti skaitytojo troškimo pamatyti senovės pilį, tą aukštą, stipriom sienom aptvertą, taip ceremoningai, nelyginant karo muzėjus sutvarkytą, kilniai ir stilingai išpuoštą dvarą. Šernius pilies neturėjo: sustoja ten, kur sučiumpa laisvesnę valandą. Barzdotų, ilgais apsiaustais dvariškių nėra. Ir pats štai Šernius atsikėlęs užsimetė ant pečių kailius ir ant slenkščio sustojęs užmiegotom akim pažūrėjo. Saugokitės, nesivaizduokit ir čia sceniškos pozos! Jis paprastai pažūrėjo, pažūrėjo tik todėl, kad nežinojo kur yra jo svečias.

Štai aš norėjau pasakyti, kad Šernius dažniausiai paprastų karnų vyžom avėjo. Bet stačiai nepatogu. Geriau apie tai nutylėt. Dar susilauktum patriotinių sluoksnių protestų.

Ožkabardžio lazdos irgi nėra: jis nesenas ir neturėjo reikalo ramstytis. Todėl jis paprastai priėjo prie Šerniaus.

Ožkabardžio norėta su Šernium pasikalbėt svarbiu reikalu. Šernius duoda suprasti, kad mielai nori jo klausyti.

Ir jie abu nuėjo taku. Ožkabardis kalba. Šernius tylį. Klausio. Galvoja. Jie eina toli, sugrįžta ir vėl eina. Vis kalbos nebaigia. Šerniaus draugai jau se-

žmogaus vaizduotė pasijutusi laisva, kuria savąją, aukštesniąją realybę: tie momentai: sapnas, beprotybė surrealistų reklamuojami pasingumo stoviai. Ligi šiol į tą vaizduotės gyvenimą buvo žiūrima, kaip į bevertį klaidėjimą. Surrealistai sako, kad tai buvo klaida. Vaizduotės pasaulis yra daug turtingesnis už pilkąją kasdieninę realybę ir jame, o ne kur kitur glūdi tai, ką mes vadiname gyvenimo šaltiniu: poetas, kurs duoda nepaprastą vaizdą, mokslininkas kuris padaro nežinomus iki šiol išradimus yra surrealistai, t. yra žmonės, kurie gali pakilti virš realybės sulaužyti josios taisykles.

Surrealizmas gali reikštis ir apimti ne tik literatūrą, bet ir visas kitas gyvenimo sritis, tai gi jei jis pavyktų įgyvendinti, tai būtų viso žmogaus gyvenimo revoliucija: revoliucija moralėje, revoliucija moksle, tikyboje ir t. t.

nai pasiruošę joti. Jie laukia vyresniojo, bet nedrįsta kliudyti kalbos.

Ožkabardžio išbalę plonos judrios ir miklios lūpos ir šiepias į gudriausią šypseną ir kukliai pasitempia ir rūsčiai susiraukia ir nuolankiai pasityra. Bet to viso nepaisant Šerniaus žvilgsniai vienodai aštrūs, vienodai ramūs, nė trupučio nesikeičia.

Pabalnoti arkliai neramiai kasa kanopom patvorį ir erzina Šerniaus draugas:

— Prižiūrė tą šluotą prie baslio ir į kanapes! Ne vienas žvirblis iš tos apylinkės emigruotų! — tiek nepatenkinti prabilo vienas senovės lietuvis, kad net autoriui padarė nesmagumo: stilių sujaukė.

Pagaliam Šernius žengė į juos taip tvirtai, kad visi tuojuo suprato, jog jis jau daugiau negaiš r jos sau.

Pusę žingsnio nuo Šerniaus atsilikęsėjo Ožkabardis. Todėl jis turėjo truputį persikreipti ir galvą atsukt, kad visą laiką nepamest Šerniaus žvilgsnio. Ir dar šią paskutinę progą jis stengė išnaudoti, nors jau mažai beliko vilties — Šernių įtikinti. Jų kalbos pabaigą tokiu būdu išgirdo ir kiti.

Jau pavadį rankon sugriebęs Šernius tarė šia prasme:

— Kad aš neturiu laiko. Matai, štai ir dabar jau senai turėjau iš čia išjoti.

— Aš vis dėl to siūlau apgalvot. Visai kitokia būtų pagarba ir baimė.

— Ką? — staiga atsigrįžė Šernius. Ar dabar kas Šerniaus nebijo? A? — taip rimtai paklausė jis Ožkabardį, kad šis nenoroms turėjo atpakaliatsitraukti ir tuo įrodyti jog Šerniaus tikrai bijomasi.

— Bet vis tik, — dar mėgino Ožkabardis nors nedrąsiai palaikyti savo pasiūlymą, — Vienas kunigaikščio vardas jau priverčia prasčiokus drebeti.

Ir iš susijaudinimo drebantį pirštą aukštyu pakėlė Ožkabardis.

— Ką ten vardas! Man ir su senuoju vardu nevargas! O jei nebijos kas, tai štai! — ir prje pat Ožkabardžio nosies atsidūrė didžiulis gyslotas, sausakremzlis Šerniaus kumštis.

Ožkabardis viena šviesiai pilka akele pažvelgė į tą raumeningą baisybę ir nejučiom dar žingsnelį atsitraukė.

— Spiaut! — tarė Šernius ir tuo pat metu perkėlė koją per apvalų, linksmą, plaukais blizgantį iš susijaudinimo pasrūvusiom akim juodbėrį.

Visų arklių kanopos ūmai sutrypė į žemę, juodosios uodegos žmesterėjo ir tik dulkių kamuoliai pasiliko prieš Ožkabardį.

Gruodis, šalčio gradusai. Kaunas apširkšnijs. Ženeva, Zaleskis, unija. Nejauku. Bet jei pakulos plyšius nuo šalčio ir vata ausyse nuo nereikalingų garsų, tada jau pusė bėdos.

Bet dar: Keturi Vėjai, jų teismas. Jiems kaltinamasis aktas, jiems dekretas! Ir piliečiai nustebo. Ypač nepaprasta, kad ir mūsų dienraščiai tuo metu Keturiams Vėjais paspringo.

Data: 1927 metų, gruodžio 10 d. Valandos: tarp aštun to ir vienuoliktos vakaro.

Veikimo vietas: Universitetas, profesoriai, salės erdvė, laiptai, koridoriai, jaunos įvairiom viena kitai priešingų spalvų kepuraitėm papuoštos studentiškos galvos.

Ir jokios erdvės nebėliko. Ten kur paprastai vadinama didžioji universiteto salė, dabar kažkas, kas primena šimtą kartu sudėtų jomarkų.

Visi garsūs tavorai atgabenti: skambūs vardai, titulai, plikės ir kitoki privalumai.

Bet viską viršija ir nudažo savo spalva jaunimas. Jaunimas smalsus, akis - dėles prielaidamas prie viso ko ir čiulpdamas kas įdomu. Jaunimas čia šiame turnyre dalyvavo ne paprasto žiopsotojo rolėje. Jį visi kalbėjo, jį visi turėjo galvoje. Ir jaunimas savaip viską svėrė ir darė aiškias išvadas.

Juokinga yra manyti, kad salė galėjo pasilikti salė, kad galėjo pasilikti kėdžių eilės, kad ramūs veidai galėtų sekti ir palengva virškinti teismo eigą.

Visur pilna. Suprantat? Ant kėdžių, tarp kėdžių, takuos, ant palangių, ant langų rankenų kato, ties estrada, šaly estrados, už estrados. Daugiau negu Niu Jorko žemė buvo išnaudoti čia maži erdvės metrai.

Kai jau vietoje salės pasidarė tai visa, ką dalinai nors apibrėžėm, tada žymios teismo publikos liekanos tirštom vilnim užliejo koridorius, laiptus, tarpdurius. Ir visur atskiros „asabos“ kabodamos taip patogiai, kaip medžiotojo žemyu galva pakabintas zuikis, prakaituoja, vargsta valandas ir be jokios atvangos laukia galo.

Estetai ateina, išsigąsta. Apsidairo. Neranda nė kur paltą pasikabinti (!) ir grįžta į savas erdves.

Teismui prasidedant matyt maloniai trinami delnai.

— Na pagaliau, atsirūgs tiems Keturiams Vėjams! Visi mūsų — kritikai Jocaičiai visais galais patenkinti!

— Galūs Keturiams Vėjams! Kai kur girdėt karštesni teiraujasi: kurio šio vakaro programos punktu einant ir kada bus galima keturiavėjininkus jau „teisėtai“ mušti.

Doc. Tumas taip pat garsiai žada „įpilti“ kam ir kur jo nuomone labiausia reikalinga.

Vienu žodžiu pirmutinė nuotaika tokia, kad štai tuojau prasidės:

Skerstuvės. Ateina teismas.

Ateina teisiamieji keturiavėjininkai: K. Binkis, T. Tilvytis, A. Gričius, A. Rimydys, A. Šimėnas, J. Zengė ir pagaliau visų įgaliotas atsakovas J. Petrėnas.

Labai svarbus klausimas: kokie buvo keturiavėjininkų veidai?

Doc. Tumas sako:

„Ir kai atėjo (keturiavėjininkai) labai piktai karingom minom, tuojau pasidarė numanu, jog visai nekaltas jaunuomenės žaizlas neišliks savo gražioje nuotaikoje.“

Bet „Lietuvos“ reporteris keturiavėjininkų veiduos to nepastebėjo, Jis sako:

„Renkasi ir išsirykiuoja pirmoj eilėj kaltinamieji K. V. Rimti, kiek lyg nustebe, bet patenkinti. Bepiga — toks skruzdėlynas ir tai ne sporto aikštėje ar cirke, bet literatūros auditorijoje.“

Čia svarbu pabrėžti, kad doc. Tumas kaipo aktyvus teismo dalyvis neturėjo laiko ramiai viską temyti ir greičiau galėjo apsirikti. O „Lietuvos“ korespondento ramus, bešališkas žvilgsnys galėjo tikriau viską matyti.

Na, su veidais, kokie ten jie bebūtų — baigta. Teismo stalas apgultas profesūros. Čia teismo pirmininkas prof. M. Biržiška, teismo nariai doc. Dubas ir doc. Augustaitis. Ekspertų daugiau negu devynios galybės. Bet kadangi po teismo jie pradėjo viens po kito atsisakinėti, aiškintis kad tik pripuolamai į salę pateko, tai mes jų vardų neminėsim. Bet tarp mūsų kalbant buvo, buvo visi, kuriuos tik laikraščiai skelbė.

Formalumai. Teismo pirmininkas tarp kitko klausia ar kaltinamieji atvyko.

„Keturių Vėjų“ įgaliotinis, lyg numatydamas, kad vėliau doc. Tumas kaltins jį už „rūstų veidą“ prisistatydamas teismui jau pirma replika priverčia salę nusijuokti.

KETURIŲ VĖJŲ DIALOGAS SU EKSPERTU DOC. TUMU.

„Keturių Vėjų“ teismo ekspertas doc. Tumas „Lietuvio“ 281 ir 282 numerinis išdėstęs visas teisme nepasakytas jo paties ir jo kolegu mintis, išlejęs visa tai, kas mūsų darbo meta kai kieno širdis edė griežtų griežčiausiai pareikalavo iš mūsų, kad mes atsakytume į jo net 15 klausimų. Šį reikalavimą pildome ir atsakom gražiai į visus klausimus. Atsakom trumpai ir aiškiai, kaip teisme. Manome, kad mūsų atsakymai nesuksis niekam abejonių dėl mūsų minėtoms klausimais nusi-statymo.

Keturių Vėjų Kurija.

Eksp. Tumas — 1. Ar lietuviškieji Keturi Vėjai iš tikrųjų darbai, ne žodžiais jau ravėja samanas nuo piliečių širdžių ar dar labiau jas apželdo?

Keturi Vėjai: *Taip, nuo širdžių samanas ravėja.*

Eksp. Tumas — 2. Ar tikros yra K. V. esteti nės pažiūros?

Keturi Vėjai: *Javol!*

Eksp. Tumas — 3. Ar K. V. pajėgia būti lietuvių „kalbos inžinieriais“?

Keturi Vėjai: *Stengias būti kalbos inžinieriais.*

Eksp. Tumas — 4. Ar ekstravagancija yra menas, ar tik vaikiškas išdykavimas?

Keturi Vėjai: *Išdykavimas kartais esti menas.*

Eksp. Tumas — 5. Ar bolševikų proletkultas tinka šių dienų lietuviui ar Lietuvai?

Keturi Vėjai: *Ne, netinka.*

Eksp. Tumas — 6. Kur yra ribos antimoralingumui skelbti spaudoje?

Keturi Vėjai: *Žiūrėk eksperto Tumo straipsnius (1927 m. gruodž. 15 ir 16 d. „Lietuvy“, ypač vietas apie „drigantus“ ir greitimas.*

Eksp. Tumas — 7. Ar jau tikrai ir galutinai iškinkyti arkliai iš patrioty vežimo ir „Pragiedrulių“ veikėjams nebėra ko veikti jau susidariusioje nepriklausomoje tautinėje valstybėje? Ar dar galima ir privalu spaudai gilinti tautiškoji kultūra ar jau metas tauta obezličivati?

Ir čia pat išklausius teismo pirmininko trumpos kaip laikraščiai rašo „momentui pritaikintos“ kalbos, pradedama byla.

Iš ekspertų kalbėjo tik doc. Tumas.

Jis tikrai rūščiu, jokio pasigailėjimo ir užuojautos teisiamiems savyje neslepiančiu balsu patiekia įvairią daugiausia aritmetinę Keturių Vėjų darbo statistiką. Kiek kokių leidinių ir kada išleista. Kas dalyvavo. Kas išėjo, kas naujas atvyko. Keturiems vėjams po to kai doc. Tumas tškė ant teismo stalo „corpus delicti“, „katorga“ pasirodė neišvengiama.

Po to tribūnoje pasirodo kaltintojas G. Blazas.

Tai visų tų, kurie teismui prasidedant, iš džiaugsmo trynė delnus vienatinė viltis ir ramtis. Jis turi jų nuomone, kaltinti, apkaltinti, su žeme sumaišyti. Ir visų gerų piliečių veidai su maloniom šypsenom laukė jiems smagių, o Keturiams Vėjams pragaištingų perkūnų.

Na, bet kas gi atsitiko.

Reikia pripažinti, kad kaltintojas truputį apvyklė karštuosius K. Vėjų neigėjus.

Prokuroras Blazas jaunas vyras, matyt vartęs daugiau negu lietuviškas meno kaničkas ir girdėjęs daugiau negu mūsų meno zakristijonų nuomones, nė visus

Keturi Vėjai: *Iš jų vežimo arkliai jau iškinkyti. Stebimės, kad ekspertas jaučiasi važiūotas.*

Eksp. Tumas — 8. Ar naujajam menui išaugti gana folkloro primityvų?

Keturi Vėjai: *Dar kai ko trūksta.*

Eksp. Tumas — 9. Ar tikrai jau išnyko Lietuvoje romantizmas, misticismas, impresionizmas, individualizmas ir simbolizmas, ir gimė: optimizmas, mašinizmas, sintetizmas, kolektivizmas ir realizmas?

Keturi Vėjai: *Romantizmas, misticismas, simbolizmas išnyko. Kas gimė pamatysim.*

Eksp. Tumas — 10. Ar konstruktyvinis menas tikrai ir galutinai panaikins dekoratyvų meną tapyboje, vaidyboje, privačiame gyvenime?

Keturi Vėjai: *Konstruktyvinis menas turi pamato negalėti viską.*

Eksp. Tumas — 11. Ar akademizmas, klasikizmas visai nebus reikalingas su savo meno aksiomomis: vertikalum, 90° kampais etc.?

Keturi Vėjai: *Akademizmas ir klasikizmas jau dabar nebereikalingi. Kam ypač tie kampai 90°?*

Eksp. Tumas — 12. Ar tautinės ambicijos nebebus reikalingos menų ir visokeriopsi pažangai?

Keturi Vėjai: *Nebebus reikalingos.*

Eksp. Tumas — 13. Ar tikrai menas nėra reikalingas grožio ir tiesos?

Keturi Vėjai: *Menas turi savąjį grožį ir savąją tiesą.*

Eksp. Tumas — 14. Ar įkvėpimą, tą „seną menininkams kenksmingą prietarą, atstos geležinė valia išmokti valdyti žodį“ ir iš to susidarys — tikrasis menas, geresnis už senąjį, įkvėptinį?

Keturi Vėjai: *Vieną įkvėpimą jau dabar niekas nebestverčia. Atlety tuo mažiau jo reikės.*

Eksp. Tumas — 15. Ar pliusas bus žmonijai, kai naujas menas įvykins obalsį: šalin gražumynus, atšpadantę tėvynės meilę ir kt.?

Keturi Vėjai: *Šį obalsį vykinti padeda mums ir daug kitų. Jį įvykdžius, bus mažiau melagingumo.*

galėjo patenkinti. Buvo aišku kad jam, kaip lygiai ir patiems K. Vėjams yra svetima senosios poezijos lytys kad jis yra vis delto šių dienų žmogus, supranta šio, anot senelių, „nuodėmingo“ amžiaus gyvenimą ir meną.

Tačiau jis savo pareigų neužmiršo: vietomis kaltintojo rolę atliko su „apetitu“. Stengė, sąžiningai kaltino kiek galėjo.

Jis pradėjo tuo, kad priminė 1922 metų vasario 16 d. kada išėjo Keturių Vėjų pranašas. Ten anot jo buvo paskelbtas karas senajam menui. Buvo padarytas sukilimas prieš senąją estetiką, prieš „širdžių sacharininimą“ ir „miegantiems padų kutenimą“, įkvėpimą, atgyvenusias meno formas, „nudilusius poetų lūpose posmus“, prieš visa tai, kas buvo pavadinta „sumirkusiu laiko baloje apdaru“. Kaltintojas skaito reikalingu pridurti ir tai, kad karvės maurojimas anuo metu pasirodęs K. Vėjams meilėsniis negu lakštingalos čiulbėjimas.

Kaltintojas stengdamas plačiau paaiškinti naujųjų modernųjų meno srovių (futurizmo, ekspresionizmo) esmę pakalba apie Marinetti ir Majakovskį. Suprantama, kad negali gi apsieiti nepriminęs tos aplinkybės, jog, Marinetti kaip visiems gerai žinoma, šaukė šalin muziejus, paveikslus, galerijas ir visa, kas primena senąjį meną. Na, o Keturi vėjai negalėję turėt malonumo ir taip pat viską niekinti. Jie, anot kaltintojo, neturėdami po ranka nė muziejų, nė paveikslų galerijų tik puolę miegančius mieščionis ir senelius.

Kiekvienas naujas reiškinys turi, sako jis, savo priežastį. Apsidairę po mūsų paskutinių laikų literatūrą užtinkame joje skurdą ir snaudulį. Rašytojai ir dainiai dainavę nepriklausomybę kaip idealą po 1918 metų savo tempų nustojo. Jų nuopelnai, esą, tėvynėi dideli, bet mes baigdami dešimtuosius nepriklausomybės gyvenimo metus galim iš savo literatūros ir daugiau ko reikalauti.

Deja, guodžiasi kaltintojas, kitų tempų pas mūsų senesniuosius rašytojus nėra. Bendrai dabar esą literatūros sutemos. Senesnieji — vienas nugrimzdęs mistikoje, kitas senais savo archyvais verčiasi, trečias visai nustojo rašyti.

Todel, kaltintojo nuomone, nereikia stebėtis, jei jaunieji rašytojai nusivylė senuoju menu, nusivylė senąja estetika, kad jie ieško naujų formų, bando sudaryti naują estetiką.

Kaltintojas dar kalbėjo apie Dionizo ir Apolono kūrybos pradus. Bet tuos išvedžiojimus niekam skriaudos nedarydami galim ramiai apleisti.

Taip pat maža ką galėjo duoti futuristinio archyvo perkratymas. Gyvo, judraus ir nepaprastai drąsaus Marinetti idėjos apie dinamiką, apie meno užduotis, apie šių dienų stilių yra jau gerokai pasėnėję ir jų nė K. Vėjams, nė kuriai kitai naujojo meno grupei primesti nebėra pamato. Bet kaltintojas nesipriešina Marinetti iškeitom mintim. Jis sutinka, kad nauji daiktai, pasikeitęs gyvenimo tempas reikalauja ir naujų vaizdavimo priemonių.

Toliau kaltintojas prisimena, kad mūsų gyvenimas kaimu dvelkia, kad mes neturim didžiųjų miestų, kad mes negalime todėl siekti ir tokių pat meno formų, kokias pagį mdė didieji industrijos centrai. Jis teisingai sako, kad net mūsų sostinėje dažniau girdi botagų pliauškėjimą negu auto sirenų gaudimą. Mes negalim, esą, suprasti didžiųjų miestų žmonių psichologijos bei jų meno.

Kaltintojo nuomone, tuo vaduodamies K. V. nė viską norį atmesti, ką atmets kitų kraštų modernistai.

Jis ypatingai pabrėžia K. Vėjų pasiryžimą savo darbų pamatan dėti liaudies kūrybą. Jis mano, kad tuo būdu K. V. nukrypsta nuo futurizmo ir nu-

stoja būti tuo, kuo jie nori būti. Taip jis mano. Ar gumentuoja šiaip: juk liaudies kūryboje nėra jokio mašinizmo.

Kaltintojas dar primeta K. Vėjams pamėgimą „riebių žodžių“.

Jis sako, kad jei K. V. pasisekimą sudarą tie „riebūs žodžiai“, tai toks pasisekimas negalys būti imamas domėn. Juk, esą, pornografijos leidinių net po 3000 ekz. į parą (jis garantuoja) galima būtų parduoti.

Kaltintojas kalbėdamas apie „riebias“ liaudies dainuokas ir kitus K. V. pavartotus (o kitų nevertus) žodžius užmiršo, kad K. Vėjai nė karto nė vieno žodžio nevertė dėl jo „riebumo“. Jei ir buvo kartais koks nors „neištikimas“ K. Vėjus žodis pavartotas tai visados buvo turima galvoje ne jo „riebioji“ pusė, bet kas kita. Mes tik nekrepdavom dėmesio į tai kaip kiti į kurį žodį ar vaizdą anksčiau žiūrėjo. Mes stengėmės visam kam suteikti naują prasmę, naują versmę.

Toliau sekė aptarimas klausimo: ar daug naujų žodžių K. Vėjai nukalė. Ar ištesėjo savo „pažadus“?

Visą K. V. poeziją kaltintojas dalina į tris dalis. Pirmas griaunamasis skyrius. Eilėraščiai agitaciniai ir plaktiniai, kaltintojo nuomone, didžiausią keturiavėjiškos kūrybos dalį sudaro. Čia jis sumini K. Binkio, A. Rimydzio, T. Tilvičio ir S. Semerio eilėraščius.

Jis ir tokį dalyką pasako: Tie eilėraščiai (K. Binkio: Pranašas, Salem Aleikum, Išsirykiavo, Senatvė... Rimydzio: Manifesto tvarkoje ir kiti), be tiesioginio savo tikslo griauti ir reklamuoti kito neturi, tad ir ypatingos reikšmės jiems skirti netenka. Nors tikrumoje tie visi eilėraščiai ir „turėjo reikšmės“. Nes jų dalinai yra nuopelnas, kad „K. Vėjai“ visuomenę sudomino.

Kitą skyrių kaltintojas sudaro iš programinių eilėraščių.

Trečias skyrius esąs įvairūs eilėraščiai, „kuruos galėtume išskirstyti atsižvelgdami į kūrybines priemones ir slūžetą“.

Čia kaltintojas randa progos pabrėžti, kad S. Semerio žinomoje „Baladėje“ gausiai pavartoti ištiktukai yra seni. Tartum jis laukė, kad Semeris turėjo parašyti eilėraštį sudėtą tik iš naujų žodžių (kažin ką ten tada galėtų skaitytojas suprasti?)

Taip pat ir K. Binkio „Augnelių arifoje“ ir „Poetų marše“, esą seni kūrybos reiškiniai. Kaltintojas mėgina statyti nepaprastai aukštus „K. Vėjams“ reikalavimus, mėgina kaltinti mus, kad mes per mažai futurizmo dar turim. Kaltintojas pasisako, kad jam labai patinka Strazdelio tikrai gražus posmas:

Dabar klapat ciku, ciku
Reikia lesint lig Velykų.

Paskui jis su nepaprastu atsidėjimu cituoja J. Žengės jau spėjusį pagarsėt „Lietuvišką Pavasarį“ (iš K. V. 3 N). Tokia didelė dozė lauko kelksmų į kaltintoją daro savotišką įspūdį.

Bet kaltintojas prisiminęs to paties J. Žengės Anykščių Šilėlį čia pat vėl stebis: Kodėl čia vartojami technikos terminai? Kai kurių autorių bandymą į poeziją įvesti lig šiol nevertotus motyvus ir žodžius kaltintojas, matyt, nenori suprasti.

Toliau kaltintojas prikiša kam buvo dedami kai kurie Tysliavos, Šimėno, Morkaus, Butkų Juzės neketuriavėjiški eilėraščiai. Nurodo juose konstrukcijos stoka, vaizdų palaidumą.

K. Vėjų prozoje taip pat kaltintojas randa maža nukaltą naujų žodžių. Nors tiesioginio tikslo kaltinti naujus žodžius keturiavėjininkai niekad nesnorėjo paveržti nuo Valstybės organizuotų kalbininkų komisijų. „Nuovakarių Skiauterys“ (P. Tarulio) ir „Mirties mirtis“ (S. Semerio) dar turį konstruktyvinius siužetus. Bet kitur jau nėra mašinizmo, nė konstruktyvizmo.

Kaltintojas abejoja ar K. Vėjai užpildys „tuščią spragą mūsų literatūroje“. Jis primena praeitam K. Vėjų numerį 10 autorių recenzuotas jaunuolių knygetes ir nurodo, kad jos neketuriavėjiškos. Buvo bedarąs kaž kokią iš to išvadą, bet atsiminė ir pridūrė: Tiesa jauniem neįgudusiems naujoviškai rašyti sunkoka, jie todėl stengias eiti senu pramintu taku. Taip, suprantama, lengviau.

Kaltintojas jautė, kad jau atėjo laikas daryti bendras išvadas, Jis ir pasakė:

„Jei šiandien turim pripažinti literatūros sutemas, jei negalime skirti didesnės vertės senajai kūrybai — negalima, esą, ir K. Vėjų pripažinti. Keturi Vėjai esą tarp liaudies betarpiškos intuityvės kūrybos ir mašinizmo. Proto elementas Keturių Vėjų kūryboje visur vyraujas. Keturi Vėjai nesuprantą kaž kodėl, mašinių sielos. Be to dar K. Vėjai taip retai išleidavė.“

Ir todėl kaltintojas, uoliai eidamas savo pareigas, tvirtino, kad negali pateisinti sukulto triukšmo.

Jam taip pat esą neišku kokią vietą K. Vėjai užims nežinomam „ikse“ ateities literatūroje.

Ir čia kaltintojas pasiūkė į pagalbą ateitį, kuri, suprantama, viską turės sutvarkyti.

Kaltintojo kalba buvo ilga. Salė jos klausė įdėmiai. Klausytojai nespejo atsikvėpti, kaip tribūnoje pasirodė jau Keturių Vėjų gynėjas P. Juodelis. Labai lėtai, lyg nedrąsiai, kalbėjo jis. Bet pasakė keletą įdomių, originalių paradoksų. Gynėjas pirma visa ko rado reikalingu charakterizuoti teismą. Gynėjas mano, kad prieš tokį teismą, kurs yra griežtai priešingų literatūros ir meno klausimams nusistatymų sunku esą apginti Keturius Vėjus. Jis ginčijasi ir su kaltintoju, kodėl jis tik detales nagrinėjo, bet labai mažai kalbėjo iš esmės.

Jis taip pat nurodo ir į tai, kad patį naujojo meno (ir K. Vėjų) atsiradimą kaltintojas pateisina.

O toliau Pr. Juodelis jau ėmėsi tiesioginio savo darbo ginti Keturius Vėjus. Jo nuomone vienas, bet visai pakankamas esąs argumentas, kuris pateisina Keturių Vėjų atsiradimą.

Kiekviena epocha, — sako jis, — duoda savo meną. Koks tas menas? Jis galys praeitam amžiuje susiformavusiems žmonėms nepatikti, atrodyti amoralus, keistas, bet jis turi savo epochos visas žymes ir jo kryptį nulemia ne iš anksto sugalvoti nuostatai, bet pats gyvenimas.

Toliau pabrėžiama, kad literatūra, kuri sugebėjo duoti galdynės dvelkimą, jokių teisinimų jau nerelkalinga.

Keturi Vėjai keistai atrodo, — sako jis, — daugeliui todėl, kad esame pripratę prie praeito amžiaus estetikos ir meno formų. Galdynių skirtumas tame kalas. Keturi Vėjai esą Lietuvoje naujojo meno užuomazga, šio dešimtmečio mūsų gyvenimo produktas.

Kodėl smunka senesnės meno srovės? Į tai atsakymo ieško gynėjas stengdamas sulyginti praelties žmogaus gyvenimą su dabartimi.

Jau prieškariniai metai ir tai griežtai skiriasi nuo šių dienų. Prieškariniai žmonės dabar kalba apie visokius krizius. Nes jų stabai žlugo Didžiajam kare ir revoliucijose.

Gynėjas nurodo į Spenglerį, kuris pranašauja Europai galą, Kaizerlingą, kuris nepasitikėdamas kurybinėmis Europos jėgomis, nuvyko į Kiniją naujo mesijo ieškoti.

Tai vis patvirtina, kad tarp praeities žmonių ir šių dienų yra susidarę konfliktai.

Naujas pokarinis žmogus pasižymi tuo, kad jam lygiai neįdomus esąs laisvamaniškas filosofavimas ir lygiai paskutiniaisiais metais pagarsėjęs neokatalicizmas. Šių dienų žmogui ne tiek rūpi gyvenimo prasmės, ieškoti, kurios taip uoliai ieškota praeity, kaip pats gyvenimas.

Pati šių dienų atmosfera ir naujos gyvenimo formos, priverčė menininkus ieškoti naujo stiliaus, naujų meno formų.

Dabar stengiamasi vaizdus suprastinti, formas suvesti į elementares geometrines figūras. Tai vis daroma norint tiksliau atvaizduoti dabartį.

Gynėjas toliau kalba apie Lietuvos gyvenimą. Jis sako, kad mūsų tarpe atsirado naujų procesų, kurių gali nepastebėti vedamųjų straipsnių autoriai, bet kuriuos pajuto jautrus menininkai.

Atsirado, sako gynėjas, naujas mūsų visuomenės žmogus, kuris nebegali gyventi „Pragiedrulių“ galdynės idealais. Šiuo metu Lietuvos žmogus gyvena bendru su visa Europa gyvenimu. Ir tarp jo ir europiečio ne toks jau didelis pasidarė skirtumas. Ir mūsų menas gali prisiartinti savo stiliumi prie kitų Europos kraštų meno.

Štai kokiais sumetimais gynėjas teisingo teisingumu Keturius Vėjus.

Gynėjas taip pat laikė savo pareiga atremti kai kieno kaltinimą, būk Keturi Vėjai neigiamą lietuviškumą mene. Gynėjo nuomone visuomenė stantanti menininkams klaidingus reikalavimus.

Negalima esą reikalauti, kad šių dienų jauni menininkai stengtųsi duoti tokios rūšies tautišką meną, kokio susilaukėm savo laiku iš Maironio ir jam artimųjų.

P. Juodelis paleidžia sparnuotą posakį: Jų tautiškai romantiškų rašytojų idealas šiandien jau realizuotas ir jie paliko, nelyginant, sėdėt vežime, iš kurio arkliai iškinkyti.

Tik patys mizerniausi, pradedantieji eilėraščių gamintojai, kurių tiek daug priviso, verčiasi, anot gynėjo, šitų senai išvalgytų blūdų laižymu.

Gynėjas teisingai pabrėžė, kad vėliau pasirodė mūsų dekadantai yra svetimos mokyklos žmonės. Jie pajuto prisirišimą prie liaudies kūrinių, ypač prie tų liaudies dainų, kur galėjo surasti sau artimos nuotikos, todėl, kad juos ta kryptim pastūmėjo rusų simbolistai, kurie tautiškąjį pradą savo kūryboje visados pabrėždavo.

Gynėjo tokia nuomonė dėl santykių dekadentų ir liaudies: Tauta, t. y. liaudis su savo smūtkeliais, svodbine rėda, tautiškaus audiniai ir užsilikusiom lietuvių būdo savybėm buvo jiems (simbolistams) savo rūšies c a c a. Veikti ir plėtotis liaudžiai buvo uždrausta. Nes tada būtų sujaukti sumindyti įsivaizduoti tų ponų liaudies bruožai. Liaudį gerbi, aukštinti (apdainuot, pridursim, bernužėlį -dobilėlį ir mergelę -lelijėlę) jie buvo pasiruošę, bet reikalavo iš jos, kad ji išsižadėtų keistis, judėti, kad ji pasilikytų jiems saldus ir aukštas idealas.

Bet kada mūsų visa liaudis ėmėsi darbo, ėmėsi tvarkyti savo krašto reikalus, tada žinoma jau liaudį garbinti, su kuria teko arti susidurti, rafinuoto skonio dekadentams nebebuvo progos. Ir mūsų dekadantai taip pat nustojo savo stabo. Kovojanči, dirbanči, nuolat kitėjanti visuomenė nebegalėjo išlikti tokio gražiū abrozdeliu, kokį sau dekadantai kadaise vaizdavo.

Kas nebarė Keturių Vėjų, kad jie savo idėjas semia užsieniuos? Gynėjas pakalbėjęs apie bendrumą pažūrų visų moderniųjų menininkų ir nurodęs, kad jų vienų kitiems artimumas pilnai suprantamas, pareiškia:

— Ką gi Keturi Vėjai, girdi, importuotom idėjom verčias, užtat Leonai Vitkauskai jau grynai namie auginti. Džiaukintis — sako.

Gynėjas pagaliau sveikina Vėjus, kad jie išdrįso savu keliu eiti, kad jie neseka kitų kad ir žymių užsitarnavusių žmonių pėdomis. Tuo esą Keturi Vėjai ir įdomūs, kad jie pasirinko naują savotišką keiį.

Pirmas nepriklausomo gyvenimo dešimtmetis — yra, gynėjo žodžiais, bandymų dešimtmetis. Vienas toks žymus bandymas ir yra Keturi Vėjai.

Keturių Vėjų revoliucinis nusiteikimas labai suprantamas. Nes reikia pramušti nusistovėjusių trafaletų ir literatūrinių prietarų kevalas, kad būtų galima savitai augti ir plėstis.

Tiesa, kalbėjo dar ir kitas gynėjas pilietis vardu Baldauskas. Įsivaizduokit, išeina šviesiaplaukis jaunas vaikinys ir pasigyręs, kad čia be jo niekas nieko neišmano priverčia visą salę taip kvatotis, kad jau dėl jo paties asmens pasidaro ne visai patogū.

Bendrai jis provincijos madingierius, pamėgdžiodamas (į minutę ištarė ne mažiau šimto žodžių) stengė čia pat išrasti naujus jam vienam suprantamus terminus (kapital, materializmas ir pan.) nesusingrėbę kas daryt, ar teisingi Vėjus, ar juos kaltinti. Iš pradžių teisingo, bet pamatęs, kad K. Vėjai teisingumo nereikalauja, publikos didesniame pajukinimui jau kaltino juos. Žodžiu tuo salė turėjo mažą pertrauką ir galėjo kiek atsikvėpti.

Teismas davęs dar po repliką kaltintojui ir gynėjams nutarė ekspertams žodžio nebeduoti ir tuo kai kuriuos jų mirtinai įžeidė. Pagaliau suteikiama progos Keturiems Vėjams išarti savo paskutinį žodį.

Jau „Lietuvos“ korespondentas pažymi, kad Keturių Vėjų atstovas (Petrenas) pasakė „ekspresingai išlaikytą ir tik keturiavėjiškai dovanotina tema“ (?) kalbą ir kad ta kalba „sukėlė didelio įtempimo“.

Tikrai Keturių Vėjų atstovas su nieku nerado reikalo ginčytis. Jis tik pasinaudojo kaltinamojo teise išarti paskutinį žodį.

Nors forma, kurią kaltinamųjų atstovas pasirinko ir buvo kiek nelaukta ir gal originalė, bet mes tikim, kad ne „gražiai sustilizuotą“, anot doc. Tumo, „kalbą“ — publika taip palankiai sutiko, bet pačias ten pareikštas mintis.

Keturių Vėjų atstovo pranešimą salė suliko kaip sencią.

Kaltinamasis aktas, ekspertiza, kaltinimai gynimas tai marga masė, kurioje daugelį sunku susivokti. Atmosfera karšta, gal tokia kaip garsioje kriminalinėje byloje. Ima žodį kaltinamasis. Gal būtų jis puls ant kelių ir atvirai prisipažinęs „как дошел до жизни такою“ maldaus pasigailėjimo.

Pirmos ramios frazės. Kuris čia jūsų gynėjas, kuris kaltintojas? — teiraujasi jis. Kaltinimai? Nors gausūs, bet juokingi, pasenę kaltinimai negalėję į K. Vėjus padaryt įspūdžio. Tiek visokio stiliaus kaltinimų girdėję K. Vėjai tik šypsos dabartinius išgirdę. Docentas Tumas ansis gerais laikais, kada K. V. Pranašas išėjo davė visiems toną: bepročiais mus, sako, pakrikštijo. Dabar žiūrėkit, jau rimtai pradeda kalbėtis ką čia su tais, jokiais nuostatais nenumatytais, K. V. daryti.

K. V. džiaugias, kad kai kas (tame skaičiuje ir kaltintojas) pradeda dasiprotėti, jog 1922 metų vasario 16 d. (K. V. Pranašas) didelės reikšmės istorinė data. Kuo čia teisme operuota. Futuristiniu archyvu, kuris, nors futuristai prieš muziejus kovojo, bet dabar jau pats muziejus Bet dabar jis prilipo prie Musolini. Ir jau niekas nenorės į štokią kompaniją dėtis, tuo labiau K. Vėjai. Marinetti žygnus praeity — dabar jokios įtakos į Europos meno gyvenimą nebeturi.

„Tik tiek kaltinimų, sako K. V. atstovas, mes jų kur kas daugiau laukėm.“

Ką čia smulkmenom užsiimti! Štai visas preiskurantas mūsų nusikaltimų. Mes patys jums padėdam mus teisti. Štai klausykite!

Mes nusikaltom prieš jūsų įstymus. Mes anksčiau apgalvotu planu, aiškiai nusimanydami ką darom, sulaužėm, gerbiameji akademikai, jūsų įstymus.

Čia teismo pirmininkas sulaiko K. V. atstovą ir prašo jį nevadinti teismo akademikais. Bet pastarasis maitydamas prieš save akademikus stebisi ir savo ruožtu prašo padaryt taip, kad jis nematytų kas būtent yra teismas, tada jis pasitaisysias.

Mažas incidentas tokiu būdu likviduojasi ir K. V. atstovas tęsia kalbą.

Jūsų įstatymai, sako jis, liepė prisilaikyti tų ribų, kurios senai, gal šimtas metų kaip nustatytos. Jūsų įstatymai peikė visa ir sužetūs ir vaizdus ir net žodžius, kurių jūs neradavot praeities foliantuos. Jūsų įstatymai liepė skaitytoją švelniai ir maloniai migdyti. Jūsų įstatymai liepė taip rašyti, kad raštus galėjo suprasti tik išrinktieji, tik nedidelis aukštojo meno gerbėjų būrelis.

O mes išnešam meną į gatvę, mes rašom visiems, mes nesilaikom jūsų „grožio“ reikalavimų.

Taip, gerbiamieji teisėjai, mes prisipažįstame visame tame kalti. Bet lygiai pabrėžiam, kad mes pasiryžę esam ir ateity prieš jus būti kaltais. Ir niekad, nelaukit—nepasitaisyti! Neisime jums mandagiai taravoti.

Bet to dar maža. Mūsų nusikaltimų yra kur kas daugiau.

Štai dabar ieskit jus visus paklausti:

Kur priežastis, kad mes čia susirinkom. Kas mums įkvėpė tiek literatūros pamėgimo, kad tokiam negirdėtam pas mus skaičiuje ir taip atsidėję jos reikalus svarstom. Kas kaltas?

Atsakymas aiškus: Keturi Vėjai. Naujas, visiems rūpimas, plačiai įdomus literatūros reiškinys.

Kas atitraukė ponus profesorius nuo darbštaus istorinių dulkių veikimo? Kodėl jie metė ginčus ar, anot operetės, „Barbarosa“ tikrai rūkė papirosus. Kodėl jie ir visi kiti čia lig šiol (jau vėlus laikas buvo) vargsta?

Kur kaltininkai? Atsak: K. Vėjai.

Nuolat jūs keikiate publiką, kad ji nesidomi literatūra, kad ji nelanko literatūrai skirtų pramogų, kad ji garsius jubiliejus aplenkia. Juokanga gi buvo, kada vieną tokį „jubileušą“ pradėjęt tuo, kad iš pat pradžios iškeikėt visuomenę ir nelaimingą studentiją, kad jos ten nebuvo.

Dabar, ponai, prašau, apsidairykit. — Rodo K. V. atstovas į salės tirstumas ir priduria: tikiuos nerasi progos bartis.

Kas tame kaltas? Vėl tie patys Keturi Vėjai!

Arba mažmožis, sako K. Vėjų atstovas. Štai kai kurie buvę „menjinkai“ Čipurnos restorane buvo radę sau tinkamiausį gabumą ir talentų pritaikymą

B L O C K - N O T E S

Vienas paldieninkas su poetu M. Gustaičiu

Poetas M. Gustaitis mirė.

Ir dabar iš visur lenda subjektai, kurie stengiasi visuomenei pakišti kiekvieną atvirutę, kurią poetas jiems kažkada parašė, kiekvieną „Labą dieną“, kurią nuo jo girdėjo.

Mes visai nenorime tų atsiminimų rašytojų kompaniją didinti.

Mums tik svarbu yra aprašyti vieną vakarą, kurį keturiavėjininkai praleido su poetu M. Gustaičiu. Nes sakytas vakaras mūsų akyse ypatingai nušvietė mirusį poetą.

Buvo taip.

Senai jau gyvuojantis „paldieninkai“, Keturių Vėjų bendradarbių ir jiems artimų asmenų susirinkimai yra daromi po bet kuriuo stogu. Tuosyk buvom susirinkę vienoje Laisvės alėjos karčiameje.

Atskiram kambariukšty dūmų tiek, kad vargiai vienas kitą bematom. Alus, poezija, entuziazmas, mes visi. Bendrai triukšmas.

Reikia prisiminti, kad M. Gustaitis kiek anksčiau buvo pradėjęs susirašinėjimą su Keturių Vėjų redakcija dėl savo „Stilistikos“. Joje, mūsų nuomone, naujosios poezijos skyrius ne visai tiksliai buvo pirmoje laidoje sutvarkytas. Buvo mums žinomas M. Gustaičio noras naujoje laidoje tą skyrių pagrindinai

Vadinas, nusiūvę metė „aukštas materijas“, ėmėsi apčiuopiamo Čipurnos. Bet pakako pasirodyt K. Vėjams ir jie vėl mobilizavos literatūros darbu: apie K. Vėjus štai žavėtinai recenzijas rašo; vadinas, grįžo į literatūrą.

Kas čia kaltas? — Žinoma, Keturi Vėjai!

Tur būt daug kas girdėjęt pasigyrimus tų, kuriuos teismas be abejo mielai savo globon paimtų, jog jie rašą ateičiai. Mes kalti. Tokio žingsnio nedarom: nenorim konkuruoti su ateities kolegomis. Mes rašom šių dienų žmogui. Ir dar drįstame tvirtinti, kad manančių, jog jie rašo ateičiai, raštai iš tikrųjų ne ateities, bet gilios praeities skaitytojams skirti. Tikėkit, sako; mums gerbiamieji, kad jų tikri skaitytojai jau senai grabuos guli.

Keturi Vėjai esą kalti ir tame, kad vos „nesutrenpijė“ ir dabartinio teismo eksperto daktaro B. Sruogos, kuris iš Müncheno buvo bepradedęs dainuot apie „dantistę ir akušerką“ beveik keturiavėjiškam stiljuje. Už tat jis kaipo truputį „griešnas“ ypač greitas teisti K. Vėjus.

Tokie mūsų nusikaltimai. Ir juos išdėstę sako K. V. atstovas, mes nenorėtume, kad teismas mus išteisintų.

Didžiausias mums pavojus iš teismo tas, kad jis gali mus išteisinti.

Mes žinom, kaip elgiamasi kartais su poetais (taip vieną kartą ir su Duonelaičiu buvo pasielgta). Juos padailina, apipiausto, ir vėliau jau priima. Tad mes ir nenorim kad mus apipiaustyti, o paskui gal ir pateisinti.

Mes nieko savo nenorim nustoti.

Tik prašom nė nemėgint mus išteisinti, nes tai būtų veidmaininga. Mes tikim kad jūs būsit nuoseklus

pertaisyti. Ir tą vakarą į tą pačią karčiamą M. Gustaitis pripuolamai patekęs ir sužinojęs, kad čia yra visi keturiavėjininkai tuojau pareiškė noro su mumis susipažinti. Tai buvo, kiek pastebėjom, abiem pusėm nepaprastai malonus pasimatymas. Kalbos pasidarė dar gyvesnės. Buvo padaryta ekskursijos į Margalio, Strazdelio, Aleknavičiaus laikus. Papirosų dūmai vis tirštėjo.

Laikas nuo laiko mūsų kambariukščio duris varstė dar negalūtinai nuo kojų nusivirę girtos fizionomijos ir bedarbės palaidos mergos.

O mes visi kvėpavom savuoju oru; nieko kas aplinkui dėjos nenorėjom matyti.

Stora neapykantos ir pasibiaurėjimo siena apsupti mes keturiavėjininkai ir M. Gustaitis.

Visi apie jį atsiminiimus rašantieji nors tiek tiesos pasako, kad nurodo, jog jo balsas buvo švelnus. Taigi tuo pačiu švelniauoju balsu M. Gustaitis pradžioje buvo pareiškęs:

— Aš tuojau, aš tik vieną vslandėlę.

Bet, deja, visi išsėdėjom tol, kol karčiamos neuždarė. M. Gustaitis kartais išsiimdavo savo laikrodį, pakreipdavo galvą, lyg sau išmetinėdamas, kad taip ilgai tuose dūmuose sėdi. Bet vis pasilikdavo savo vietoje.

Ir pats daug kalbėjo ir daug klausė. Klausinėjo savotiškai atsargiai, kai ką atminčiai į savo mažytę knygutę užsirašydavo.

Mes matėm malonią, jaukią šypseną, jautėm šiltą žvilgsnį, kuris mus visus paeiliui glostė.

Tai įvyko netrukus po Keturių Vėjų 3 nr. pasirodymo. Reikia manyti, kad M. Gustaitis tuosyk paskutinį kartą viešėjo Kaune.

Mes tada pajutom, kad mums su tuo asmeniu yra galima susiprasti, kad jis ne tik mūsų darbo neieigia, bet tarytum dar mus padrašinti nori.

ir esam pasiruošę skaudžiausiam verdiktui, — sako Keturių Vėjų atstovas.

Kaip dideli nusikaltėliai mes reikalaujam sau tinkamos pagarbos. Mes nežinom jokie kuklumo ir iš niekeno rankos nelaukiam pripažinimo.

Teiskit mus! Apkaltinkit, pasmerkit.

Mes baigiam savo kaltinamųjų žodį šauksmu:

Lai gyvuoja mūsų smerkiami ir vis delto daugiau ir daugiau myjami Keturi Vėjai!

Tuos žodžius ištaręs K. V. atstovas J. Petrėnas apleidžia estradą ir salę. Kartu su juo išeina ir visį K. V. dalyviai.

Lietuvos korespondentas užprotokolavo: „Toks nepaprastas gynimosi būdas padarė įspūdžio ir sukėlė universiteto rūmų rimtumui neprilinkančių ovacijų“.

Teismas ilgai galvojęs išnešė dabar jau plačiai žinomą sprendimą

Paprakaitavęs teismas pripažino ir K. V. girtinas pastangas kurti gyvai grožinei literatūrai nesuvaržytai bet kuriom tradicijom, kovoti su pasenusiu šablonu, pažymėjo K. V. temperamentingumą ginant savo pažiūras ir gaivinančią įtaką poezijai. Bet K. Vėja atstovo reikalavimus pildydamas teismas nutiesė K. V. iki gyvos galvos sunkiems literatūros darbams* Po 20 metų duodama teisės apeliuoti į kitos kartos toki pat teismą. K. V. report.

Ir dabar, kada atėjo iš Lazdijų liūdna žinia, minimas mūsų „paldieninkas“ su poetu M. Gustaičiu darosi ypatingai mums brangus ir reikšmingas.

J. P.

Vydūno jubiliejus

Artinas Vydūno jubiliejus.

Gali atspėti kas bus. Bus melas, veidmainavimas, dirbtas pašofas. Laikraščiai straipsnius talpins, Tumas laikys pamokslą... Žodžiu, bus labai nuobodu.

Tai kažkokia nelemta ironija, kad reikia dabar tą jubiliejų švęsti.

Nėra gal Lietuvoj kito rašytojo, kurį taip gerbtų, kaip Vydūną. Bet Vydūnas išbrauktas iš gyvojo gyvenimo. Vydūnas užmirštas ir paliktas. Iš Vydūno mokinimų dabar, užsisukę juokiasi — kalbėti apie tai skaudu, tuo labiau skaudu, kad visa tai yra tiesa. Kas kaltas, kad atėjo šie laikai. Ką gi padarysi, kad tai visa ką Vydūnas auklėjo ir skelbė dabar skradžiais nugarmėjo, ir Vydūnas pasidarė įkyrus. Bet visiems trūksta atvirumo.

Nepakanka kilnios drašos pasakyti sau ir Vydūnui: kad visi jį labai gerbia ir noriai užmiršta.

Nežinau: nesusiprantama ar bijomasi taip pasielgti. O tai būtų tiesus žingsnis. Tačiau tai nedaroma — Vydūnas vis garbinamas.

Vydūnas pas mus — oficialinė moralė, Vydūnas — iškilminga tema. Генерал на свадьбе!

Ne, aš prašau: nešvęskit Vydūno jubiliejus. Jis tokio nužeminimo nepakels. Geriau jau nušvilptumėt, tai nors patiems nelaukta būtų. P. J. is

Provincijos laišukai.

Iš provincijos K. Vėjai visados gaudavo daug įvairių laiškų. Viso ko mūsų korespondentai prirašydavo. Pavyzdžiui išėjus antram numeriui, kuriam buvo mūsų mestas šaukus, kaip dabar madoje sakyti, „šūkis“:

„Visa literatūros valdžia Keturių Vėjų Taryboms.“ Buvo gautas iš vienos jaunuolių kuopos maždaug toks pranešimas: „Sudarėm Keturių Vėjų Tarybą. Laukiam instrukcijų su kuo grumtis“.

Po trečiojo numerio korespondencijų dar daugiau. Čia norėtusi apie vieną jų plačiau pakalbėti. Ypač verčia mus į šią korespondenciją dėmesį atkreipti viena aplinkybė. Būtent: korespondenciją rašiusieji atsidūrė labai didelėje bėdoje.

Įsivaizduokit. Žymus provincijos miestas. Jame gyvena tikrai žymus literatas ir literatūros kritikas.

Apie tą asmenį grupuojasi jaunimas, kuris mėgsta literatūrą ir meną. Net esanti pastovi literatūros kuopa sudaryta.

Ir štai vienam tos kuopos susirinkime, kaip sako korespondentai, vietinis poetas paskaito eilėraščių. Kitas poetas maždaug taip jį trumpai — drūtai sukričiuoja:

— Et, tai „keturiavėjiškas“ eilėraščių ir apie jį nėra ko kalbėti.

Bet nuo to pareiškimo ir prasidėjo tų jaunuolių bėdos. Jų autoritetas, žymusis literatas ir literatūros kritikas staiga prakalba ir sako:

— Nemanykit, — sako, — kad jau kas „vėjiška“ tai būtinai klaidinga ir absurdiška (!). Visai ne! Aš, — sako, — kitą kart plačiau jums apibūdinsiu K. Vėjų reikšmę, jų didelę reikšmę mūsų literatūrai. Visi klasikai, romantikai šiandien nuėjo ne tais keliais, kokiais reikėjo.

To dar maža. Jis toliau kalbėjo apie tai, kad iš senųjų (klasikų, kaip sakoma) nėra ko laukti. Jo nuomone K. V. matydami sunkią literatūros padėtį išėjo su naujais sveikais obalsiais. Jis originališkai galvodamas priena išvados, jog K. Vėjai turi tkslo iškelti sveiką muzikišką instinktą, atgalvinti tikrą lietuvišką dvasią.

Apie K. Vėjų ateitį kalbėtojas pavydėtinai optimistiškai išsireiškęs:

Keturi Vėjai ateity laimės, savo priešus suraitys. Iš mūsų korespondentų pranešimų matyt, kad tas pareiškimas visai supainiojo jų kortas.

Juk jauni literatūros mėgėjai paskaite laikraščių kritikas apie K. Vėjus buvo jau nurimę. Jie tikėjosi tais straipsniais vaduodamiesi susidaryti tikrą nuomonę apie naująją literatūrą ir K. Vėjus O dabar?..

Na, ką gi, jaunieji prieteliai, užjaučiam. Jūsų padėtis nelengva. Tur būt neišsisuksit: reikės apie tai visa iš naujo patiem pagalvoti.

Čia nė pavardžių, nė vietų neminim. Mat mes vengiam autoritetų ir jų pripažinimo. Jei mus būtų, kad ir tumiškai, iškeikę, tada kas kita.

Literatūriniai vakarai.

Tolerantiškoji nabašninkė „Lietuva“ 281 nr. smerties valandoj apsidžiaugė. „Stagacijos liūne (!) sako, įmurdytą mūsų literatūrą griebėsi kelti į viršų jaunieji rašytojai. Jei dar nepajėgė iškelti, tai bent jausti triūsiantis, graibantis, prakaituojanti, kad surastų literatūros, nelyginant, to katilo ašą vandeny ir jos įsitverę išneštų į gyvenimo šviesą“.

Taip.

Kai „4 Vėjai“ praskyrė keiką, na ir pasipylė literatūros vakarai. Studentai, buhalteriai, korporantai, liaudininkai, krikščionys demokratai—visi imtinai ligi rikiuotės ir atsargos kareivių ruošia literatūros vakarus. Ieško, taip sakant, ašos to literat. puodo (normalus katilas neturi ašos) Publika pratusi prie gyvenimo šviesos į tokias literatūriškas pramogas pradėjo nenoriai lankytis. Pradėta įvairinti divertimentais—džazbandu su šokiais, skrajojančiu paštu. Prasidėjo nemokami vakarai su universiteto marke. Netrukus bus primokami. Kiti vel, kurie kilnesnės sielos literatai, išvydę „4 Vėjų“ baubą, apsitverė „akademiškos viešumos ribomis“, manydami tuo gerbiamų autoritetų atsilankymą pelnysią ir „4 Vėjais“ pasibiaurėjusią publiką patrauksią. Kas dėl pirmojo punkto jie turi racijos... Mes gerbiamų autoritetų be reikalo iš savo vakarų nevejam. Jie visados perka brangesnius bilietus ir tuo papildo kasą. Bet kas liečia antrąjį punktą, literatai—mėgėjai turi nedidelę klaidą: „4 Vėjai“ su publika, mėgstančia gyvenimo šviesą, labai geruoju gyvena. A. R.

Nekrologas „Lietuvai“ „Prašina tautos ir griūva karalystės“. Kada žmogus maiti smunkančią di- dybę, visados nusiteiki daugiau ar mažiau filosofiskai.

„Lietuva“ uždaryta.
Gaila „Lietuvos“! Kalėdoms, Velykoms ir Uždu- šinei vedamieji būdavo žavėtini.
„Lietuva“ buvo didžiai gerbiamas laikraštis. Pamestų pasų varžytynės, išdidžios iliustracijos. Dešimties miesčiuko rabinų autoritetingumas. Ir vis padoru, prakilnu. Ir to viso nebėra. Dingo.
O vis dėl to — kas norės iširti praeitą dešimt- metį — turės vartyt pageltusius „Lietuvos“ lapus. Ir tai jau nebejuokinga. P. J.

Apie meną ir apie Tumą. Gerbiamas kritikas per paskaitą (dvidešimties penktais ar šeštais me- tais) tarp viso ko kito išreiškė kaip tvirtina liudininkai, savo pažūras į muzikos meną: — Klausai, — sako, — ne šis, ne tas. Čia ploniau, čia storiau. O kodėl čia ploniau, čia storiau? Šimts žino. Tik kai jau grįžti iš koncerto namo, tai kaž kaip šviesiau ir maloniau žmogui pasidaro...
Kritiko pareiškimą priimam domėn ir einam kitų klausimų svarstyti.

Keturi Vėjai ir sanitarija. Šių metų sausio 25 d. Kaune, Ka- rininkų Romovėje įvyko kompo- zitoriaus J. Gruodžio koncertas. Kaip paprastai buvo prakalbų ir taip pat „kaip pa- prastai“ aukštai kultūringa pramoga pasibaigė šokiais. Čia reikia prisiminti, kad ta pramoga buvo tran- sliuojama per radio. Vadinasi ne tik tie, kurie buvo salėje, bet ir plačioji Lietuva turėjo progos viską girdėti.

Iš pradžių buvo viskas gerai. Bet gydytojas N. sumanė pasakyti prakalbą ne iš savo srities. Taigi, gydytojas bekalbėdamas apie prakilnųjį meną, staiga, ne iš šio, ne iš to paėmė savo žinon nelai- mingus „Keturius Vėjus“. Padarė jiems „smotrą“ ir jo rezultate „pazmec“, kaip sakoma. Toks puoli- mas mūsų nenustebino, mes jau senai prie visko pri- pratom.

Bet mes lig šiol negalim atsipeikėti, negalim joku būdu suprasti: Ką bendra turi „Keturi Vėjai“ su... sanitarija?

Be reikalo Putinas rūpinasi „Židiny“ neseniai, be jokio pavojaus kada nors pasibaigti tilpo B. Buividaitės ir Inčič- ros romansai. Romansai, kaip romansai. Kaip sakoma: viskas tvarkoje.

Bet vienoje vietoje tų romanų tekste tur būt per rinkėjų, ar korektorių neapsižiūrėjimą (taip bent mes manome) pasitaikė klaida, kurią redakcija paskaitė už svarbią ir rado reikalinga net atitaisyti. Klaida tokia: vietoje plačiai švelnių poetų vartojamo veiksmoždžio myluosiu (būsim laik.) išspausdinta meluosiu.

O mes draugiškai redaktoriui Putinui patartumėm: Nei čia verta atitaisinėti, nei ką.

Puolimas iš už kampo Literatūros vakarai dabar—mada Štai ir jaunimo būrys, norėdamas būtinau suruošti literatūros vakarą sudarė tam vienam tikalui jaunųjų literatų grupę. Visokio plauko jaunų vyrų, mergaičių ir net jaunų smagumų užsigėdusių damų ten būta.

Atėjo jų ruoštas vakaras. Atvyko patys rengėjai, jų kviestieji profesorai ir literatūros dėdės. Buvo ir šiaip publikos. Jaunuoliai vienas paskui kitą eina į estradą, skaito savo kūrybą. Profesorai ir dėdės per- dėm šypsos patenkinti: Štai, žiūrėkit, kokie fain vai- kučiai. Mandagūs, jokių „žodžių“ nevartoja. Ir kiek- vienas kurį nors vyresnį tvirtai seka. Kas Sruoga,

kas Lasta, kas Putina ar Kirša. Malonumas neišpasa- kytas Niekas, rodos, šios idilijos ir visuotino pasiten- kinimo kiseliaus nesudrumas.

Bet toje tyloje švelnioje atmosferoje atsiduria Pr. Juodelis su savo laišku P. Kiršai. Ir surūko profeso- riai ir dėdės..

O Pr. Juodelis nors ir labai nedrąsiai ir visur pri- mindamas, kad jis neužmiršo jų muštro, bet vis dėlto nei šį nei tą Faustui Kiršai ir per jį kitiems jo sė- brams pasakoja:

„Pradus ir Žygius“, kuriuos Tamsta redaguoji, lygiai ir visą paskutinių metų literatūrinį veikimą visuomenė ignoroja. Nauja karta Tamstų nesupranta, tvirtina jis. Mūsų gyvenime šlandien yra jaučiamas dviejų kartų susidūrimas Tamsta... esi senosios atstovas.

Jau pirmomis nepriklausomo gyvenimo dienomis prasidėjo visa eilė jeibių, kurios Tamstą išmušė iš vėžių..

Ir stačiai visiems sukviestiems ponams į akis iš- tikimiausios išvaizdos Juodelis sako:

Visuomenėje Tamstos pasigedot tautos Ieškote jos liaudyje. Tačiau liaudies, kurioje T. buvote linkę matyti tik smūtkelius ir raudodaines, liaudies Tamsta nebegali pažinti. Tiek ji persikeitė, kad jokių iliuzijų: girdi, liaudis parems, atgaivins pakels mus — jokių iliuzijų būti negali.

Ir toliau: „Gražus žvėjas baladėje. Bet tik baladėje. Tikru- moje T. su juo nesusikalbėsi.

„Štai Keturi Vėjai. — kad galutinai suruginti ge- roje nuotaikoje buvusius veidus primena jis ši nema- lonų vardą, — savo auditoriją puikiai suprato. Ir mūsų pavasariškas ūpas, kuris nepriklausomybės pradžioje atsirado ir pakvietė anot Duonelaičio ne tik „žiurkes su šeškais irgi pelėdomis“, bet ir „vislab“ gyventi, ir brutališki jėgos išsiveržimai, charakteringi tiek gamtos, tiek visuomenės pavasariui, — Keturių Vėjų tinkamai sunaudoti“.

... Visų tuo T. esi nusteibintas, pasipiktinęs ir nusivylęs. „Giliai svajingos tautos“ vietoje maiti vi- suomenę su įvairiais jos reikalais ir reikiukais“. F. Kiršos ir jo artimųjų pamėgiamą nuolat kelti riksmą ir protestus savo negausioje spaudoje laiško autoriaus vadina „tuščiomis pastangomis“.

Toliau stačiai sakoma, kad adresato atstovaujama literatūra neturi ateities, kad ji miršta...

Štai, sako jis, Putinas drįsta jau sau prisipažinti, kad esąs „tarp dviejų aušrų“. Antrosios, naujos aušros poetas aiškiai nebesitiki sulaukti.

Simbolizmas, autoriaus nuomone, esąs tam tikros epochos agonijos atšvaistė

Pagaliau autorius laiko galimu padaryti ir tokias įvadas: naujo žmogaus pasaulėvaizdis kursis skirtingais pagrindais. Todėl ir mums, būsimiems ra- šytojams (kalba jis savo grupės vardu) vargu ar teks skaitytis su T. dvasiniu palikimu.

Tame laiške nustebę jauniasių literatų vakaro lankytojai išgirdo tarp kitko ir tokius dalykus:

1) Toks jau šių dienų gyvenimas, kad vis dar rūtelėmis kaisyti būtų maziausia naivu. 2) Meskit pasakas apie tai, kad K. Vėjai importuoti. Jie taip pat, kaip ir „Pradai ir Žygiai“ charakteringi mums. 3) Tegul plungiškis pilietis palieka plungiškui. Nerei- kalaukit T. nuo jo tai, nuo ko jį šaltas prakaitas iš- muša. Tegul jie pasilieka tokie, kokie yra. Juk baisiai būtų nuobodu, jei visi būtų panašūs į Tamstas.

Gale autorius pavadino save dideliu F. Kiršos gerbėju.

K. Vėjams labai senai šios naujienos buvo žino- mos. Ir šio laiško visa svarba glūdi tame, kad jis visai iš nelauktos pusės iššovė į mūsų simbolininkų gran- dinę. Laiškas to vakaro „cnatlyviausioje“ atmosferoje praskambėjo aideliu susidariusiam ūpui disonansu.

Toks laiškas tai stačiai puolimas iš už kampo! Užjaučiam F. Kiršai.

A. ŠIMĖNAS ŽODŽIO KILMĖ

Tuo tarpu kai mūsų kalbininkai užsiima „blusi- nėjimu“ arba rietenomis tarp savęs, kitur jie randa įdomesnį ir sau ir kitiems darbą. Pavyzdžiui prancūzų mokslininkas jezuitas M. Jousse ėmėsi kalbų mokslo ir toje srity pasiekė įdomių rezultatų, kurie paskelbti nelabai senai pasirodžiusiuos leidiniuos. Tėvas Jousse nesitenkina kokiais nors smulkučiais klausimėliais, įdo- miais tikriausiems specialistams, jis ima dalyką iš esmės.

Kas tai yra žodis? Iš kur ir kaip atsirado kalba? Kaip ji vystosi?, stato jis sau klausimus.

Pasiremdamas ilgamečių studijų išdavomis tėvas Jousse prieina prie tos išvados, kad žodis yra ne kas kitas, kaip tam tikro gesto transpozicija. Gestas yra kalbos pamatas. Visas kalbų mokslas gali būti suvestas į gesto psichologiją.

Viskas gamtoje yra gestas: ar tai bus lietaus lašų kritimas, ar paukščio skridimas, ar žmogaus žingsnis, bei jo minties išreiškimas. Žmogus iš prigimties yra mimas; jis mimuoja viską, ką mato. Įgautiui tie ges- tai pradeda būti taikomi pažymėjimui tam tikrų daiktų. Garsas ateina vėliau ir yra savo rūšies gesto akompa- nimentu. Geriausia daiktą charakterizuoja gestas silp- niau garsas ir kuo tolyn tuo didesnė darosi bedugnė tarp daikto ir jo išreiškėjo garso — žodžio. Vieną ir tą patį gestą pradeda reikšti visą eilę net visai nepa- našių garsų, pav. gestas apkabinti pas visas tautas ir visais laikais pasiliko tas pats tuo tarpu, kai jo gar- sinių transpozicijų yra labai daug. Iš čia kalbų skir- tumai ir didelis jų skaičius.

Bet mimuoti galima tik matomus daiktus, kalba gi susideda ne vien iš konkrečių, bet ir iš abstrakčių žodžių, kurių pamate irgi yra gestas, bet tie žodžiai jau tiek nutolo nuo savo pirmykštės prasmės, kad reikšia visai ką kitą arba net jų reikšime pasidaro gin- čytina.

Kai kurie mokslininkai labai aukštai vertina ab- strakčius žodžius, kaip kalbos kultūringumo pažvmj. Tėvas Jousse šiuo žvilgsniu laikosi visai priešingos nuomonės. Pasak jo, abstraktiniai žodžiai tai vistiek ką matematikoje algebros ženklai. Jie neturina, bet alina kalbą, jie yra naudingi kada norima labai daug prikabėti ir nieko nepasakyti.

Be abstrakčių terminų bujajimo tėvas Jousse šių dienų kalbose randa ir daugiau nenormalumų. Visame kame žmogus stengiasi aikvoti ko mažiausiai energij- jos. Jis siekia lengvumo. Kalboje tas pats: čia jis irgi viską prastina trumpina: vietoje kinematografas—kino; vietoj automobilis — auto; nekalbant jau apie tokius naujadarus kaip: SSSR, GPU, PTT ir panašius, ypač pražydusius po karo. Tai visa gyvenime gal būt ir turi savo raison d'etre, bet iš tikrųjų kalbai atima visus jos raumenis, pelieka vien tik groblus. Su žodžiais ne- daroma jokių ceremonijų, jie skaldomi, piaustomi, dalinami, trumpinami. Rezultatas to viso, kalbos nubū- kimas, sumenkėjimas. Užkirsti tam kelią, grąžinti kal- bai jos pirmykštį konkretiškumą galima tik atnauji- nant žodžius šaknų pagelba. Mes dar, pasirodo, ne- same taip toli pažengę ir didelę žodžių šaknų dau- guma dar palieka tampriai surištą su pirmykšte, to ar kito gesto prasme.

Ar toks kalbos atnaujinimas būtinau reikalingas, apie tai galima dar ginčytis, bet kad tėvo Jousse'o teorijoje yra labai daug įdomaus nieks, manau, ne- prieštarau. Einant tėvo Jousse'o nurodytu keliu ga- lima pasiekti stebėtinų rezultatų.

Mes turime begalę žodžių, del kurių reikšmės nėra nuomonių vienodumo, kuriuos kiekvieną aiškina savaip. Pav. žodis: ritmas. Kas tai yra ritmas? Nau- dodamasis savo metodų ieškoti žodžio prasmę iš jo

šaknies tėvas Jousse duoda sekantį ritmo apibrėžimą: „ritmas tai yra grįžimas to paties pojūčio (sensation) vienodais laiko tarpais; pojūtis arba biologinis reiškis- nys, kuris gali priklausyti įvairioms žmogaus gesto rūšims; kadangi tas gestas gali efektuoti kaip kūno visumą taip ir dalimis jo organus: regėjimo, klausos, garso.

Gesto psichologija veda prie konstatavimo beveik universaliame maštabe jo dvilipumo ir retai trilipumo, žmogaus eiseną, rankų mosavimas, šokių figūros, laik- rodžio švituoklės judesys. Iš čia galima išvesti uni- versalaus supimosi (oscillation) įstatymą, kuriam pri- klausytų ir literatūros fenomenai, pav. eilių ritmas. Iš tėvo Jousse'o teorijų išeitų, kad poetas, tai ne koks nors estetas, bet tam tikrų ritmiškų schemų fabrikantas. Tos teorijos šviesoje ir daugelio poetiškų priemonių kilmė aiškėja.

Ši teorija gali būti taikoma ir tipografijos srčiai. Kas yra raidės, jei ne žmogaus judėjimų šešėlio tran- spozicijos. Iš pirmo žvilgsnio, berods, nėra skirtumo tarp raštų ir gyvo žodžio stiliaus, bet iš tikrųjų skir- tumas yra: iš karto beabejo dominuoja garsas, bet pamažu jį pradeda nustelbti grafika: yra rašytojų, ku- riuos galima skaityti tik akimis.

Vienas literatūros kritikas ėmė net įrodinėti, kad naujieji prancūzų poetai ir rašytojai kaip tik ir eina Jousse'o rekomenduojamais keliais, t. y. prie žodžio konkretizacijos.

KETURIŲ VĖJŲ CHRONIKA

Literatūros vakaras konservatorijos saleje
Alia:
K. Binkis skaitė praeitą. Kaip per pusę valandos pasidaryt poetu.

J. Petrėnas: Kaip nudingiau praeitį laiką Paryžiu ir kitur.
B. Dauguvietis: Kaip mes (artistai) apgaudinėjam publiką.
T. Tilvytis, A. Rimydis ir A. Gričius skaitė savo raštus. Gau- si publika ir vakaro rengėjai kalbėjo viena kalba. Visi „punktai“ buvo sutikti labai gyvai.

Kai kurių dienraščių recenzijos ir feljtonai buvusius vakare ste- bino. Bet tai paprastas dalykas: reikėtų jau priprasti, kad mūsų dienraščiai išrėdėdami į K. V. spėrega sunkioje formoje daltonizmu.

K. V. vakaras: Šiauliuose. Gruodžio mėn. „Keturi Vėjai“ darė savo vakarą Šiauliuose. Petrėnas kalbėjo apie tai kas jie yra tie Keturi Vėjai ir ko jie nori. Rimydis skaitė įžangą į po- emą „Pan Or Dinamo“ ir Žengė eilėraščių. Gričius „Bertalio dienos“. Tilvytis poemos „Išpardavimas dūšios“ fragmentus ir dar porą eilėraščių. K. Binkis baigė vakarą kalba kaip reikia skaityti naująją poeziją ir kuo ji skyriasi nuo senosios. Atsisveikindamas perskaitė Rimydis poemą „Manifesto tvarkoje“, kurią šiauliečiai, matyt, tą vakarą ir suprato. Daug kas sekė pasaką, jog K. Vėjai publikai nesuprantami. Šiaulių publika pirmą kartą susidūrus su K. Vėjais išrodė labai vaizdžiai, kad tokie tvirtinimai neturi jokio pagrindo. Visa kas buvo K. Vėjų paliekta įsina publika nepapra- tai kanštai priėmė. K. Vėjai po šio vakaro Šiauliuose turi progą pasveikinti save, kad sėkmingai nukonkuravo tą patį vakarą šiau- liečius linksmausius „žmonos be kaukių“ boksinius ir filosofus. „Keturi Vėjai“ paskutiniu laiku labai dažnai darė paldie- ninkus. I tuos paldieninkus lankėsi bei pačių K. Vėjininkų ir šiaip menininkai kuriems galutinai nusibodo žiurus nuobodulys. Po gar- saus K. V. teismo paldieninkų lankytojų skaičius padidėjo.

Nauja P. Tilvyčio poema. Lygiagrečiai su šiuo „Ke- turijų Vėjų“ numeriu išėina iš spaudos nauja P. Tilvyčio poema: „Išpardavimas dūšios“.

Nors Tilvytis į Keturius Vėjus atėjo vienas paskutinių, bet jis labai greit parodė sugebėjimą dirbti tikrai įdomius daiktus.

Tilvyčio raštai dvelkia jaunumu ir energija. Skaitydamas jo po- emą jauti, kad čia daug neprakaituota. „Išpardavimas dūšios“ mei- lės poema. Tačiau tai visai originalus kūrinys be pasaldintų dialo- gų ir malonybinių žodžių pertekliaus. Tilvytis mokėjo ir čia savo meistriškumą panaudoti.

Keturijų Vėjų ateities maršrutas. K. Vėjai vykdy- dami savo nusistatymą aplankyti kai kurias provincijos vietas ru- šiasi artimiausioje ateityje provincijoje padaryti visą eilę literatūros vakarų. Pirmoje eilėje manoma aplankyti Panevėžį ir Mariampolę.

„Keturijų Vėjų“ redaktorius-leidėjas J. Petrėnas.
Redakcijos adresas (laikinal): Kaunas, Kalnų g-vė 20, b. 16.
Administracijos reikalais kreiptis į B-vę „Spauda“ L. A1. 72.
Spausdino „Raidės“ spaustuve Kaune.

TRIUMPH
unerreicht in Qualität

JUOZAS MARGOLIS
Kaunas, Laisv. Al. 53 Nr. Tel. Nr. 155 ir 23-52.

ELEKTROS PRE-
KĖS ir liustros
DVIRAČIAI
ir jų dalys

VISKAS MALŪ-
NAMS: gornos, dir-
žai, šilkiniai sietai
ir t. t. VISKAS
VILNŲ KARŠIA-
MOMS MAŠINOMS
Radio aparatai ir jų dalys.

Parf. gamyba

„Kosmos“

gėlių odekolonas, Tri-
ple Exktra ir kvepalai

Negali būti sporto be vy-
riškos juostos. Tavo svei-
kata priklauso nuo jos. Vi-
suomet pas „Zanetti“ Kau-
nas, Laisvės Al. 19 but. 1.

GERIAUSI DVIRAČIAI
„Dürkopp“ ir „Corona“

Nauji 1928 m. modeliai, paskiausis
išdirbimas, lengva važiuotė, dide-
liam pasirinkime pasiūlo

S. Voščinas,
Laisvės Alėja 45 Nr. Telefonas 16-31.

Ivairus pasirinkimas
gatavų rūbų ir geriausių medžiagų.
Priimami užsakymai.

K. Kuosaitis.

Manufaktūra, gatavi rūbai ir
siuvykla

KAUNAS, Ožėškienės g-vė 1 tel. 744.

RADIO
geriausia dovana!

Detektoriniai ir lemputiniai
priimtuvai, dalys sudėjimui
aparatur, baterijos, lempos ga-
lima gauti pas

Radio aparatų fabrikos
OTTO LOOTZE Co, Berlin
atstovą visai Lietuvai

A. VARNAUSKA
Kaunas Laisvės Alėja 61 Nr.

Geležies ir plieno išdirbiniai. Visų
amatų įrankiai. Dichtai. Famierra.
Jūrų žolė. Namų apkaustynai.
Namų reikmenys.

N. Dušnickis
Kaunas, Laisvės Alėja 35.
Telef. 670.

**Raudonojo Kryžiaus 5-ųjų klasių
Loterija**

yra vienintelė Lietuvoje veikiančioji lo-
terija, kurios bilietų pirkėjai išlošia
60.000, 20.000, 10.000 litų ir daug lai-
mėjimų po 4.000, 3 000, 2.000, 1.000 litų
ir t.t., viso 7.000 laimėjimų bendra suma

486.000 litų

Tad kiekvienas pilietis turi nusipirkti Raudonojo
Kryžiaus Loterijos bilietą, nes tai yra puikiausia
proga išmėginti savo laimei ir laimingame
atvejuje išlošti daug pinigų.

Lošimai įvyksta kas mėnesį

Bilietų galima nusipirkti: Raudonojo Kryžiaus Loterijos Valdyboje Kau-
ne Laisvės Alėja 35, pašto įstaigose Kaune ir provincijoje, bankuose ir
pas agentus. Bilietai siunčiami paštu apdėtu mokesčiu.

Klausykite, kariškiai
ir civiliai. Dar

„Nauju žodžiu“

nieks neapsivylė! „Naujas Žodis“,
populerus iliustruotas žurnalas atvaiz-
dojant objektyviai Lietuvos ir viso pa-
saulio gyvenimą. „Naują Žodį“ turi
pažinti kiekvienas! „Naujas Žodis“ me-
tams 14 lt., pusmečiui 8 lt. Metiniai pre-
numeratoriai gaus priedų dvi knygas.
Adresas: „Naujas Žodis“ - Laisvės Al. Nr. 9. Kaunas.

Naujiena

T. Tilvytis
Išpardavimas dūšios (poema)
Kaina 2 lt.

P. Tarulis
Mėlynos Kelnės (apysakos)
Kaina 3 lt. 50 ct.

K. Binkis
100 pavasarių
Kaina 2 lt.

Ant. Rimydis
Knyga be Vardo
Kaina 2 lt.

Keturių Vėjų Leidiniai

1 Laipsnio pagyrimo lapas

Palaiykite savųjų pramonę!
Sveikas, skanus, naturalus

VAISIŲ VYNAS
(Obuolių, mėlynių, serbentų ir kit.)

L. STANKEVICHIENĖ
Kaunas, Duonelaičio g-vė 36 Nr.
Parduodama urmu ir pavieniai.

Valstybinio Apdraudimo įstaiga

patogiomis sąlygomis draudžia
nuo ugnies — trobesius, fa-
brikus, gyvulius ir visokį kilno-
jamąjį turtą. **Nuo kritimo** —
del ligos ir nelaimingų atsitikimų
— gyvulius. Smulkiau apie ap-
draudimo sąlygas galima sužino-
ti: 1) Valdyboje, Kaune, Micke-
vičiaus g-vė 5 (telef. 204 ir 595).
2) per Inspektorius — Organiza-
torius: Šiauliuose, Panevėžyje,
Mariampolėje. 3) pas vietos agen-
tus, miestuose, miesteliuose ir
valsčiuose.

Apdraudėjai dalyvauja pelne.

A. Špileris
Kaunas, Laisvės Alėja 29

Geriausia dovana
tai gaidos

Didžiausias pasirinkimas gaidų
(klasikų ir dabartinių kompoziti-
torių paskutiniai leidiniai) ir
**gramofonų
plokštelių**

Vienintelė atstovybė Lietuvai knygų
Gosudarstvennago Izdatelstva

S. S. S. R.

Pirkimo ir pardavimo
visomis kalbomis
naujų ir senų knygų
įstaiga.

**Knygynas ir
Biblioteka**

B-vė „Knyga“
Kaunas, Laisvės Alėja 52. Telef. 1800

Muzikos Namai
C. Schütze

Kaunas, Laisvės Alėja 25, tef. 282.

Teikia visokius muzikos instrumentus:

Pianinus	Gltaras
Gramafonus	Mandolinas
Lietuviškas plokšteles	Smuikus ir
Radio ir jų dalis	kitus griežimo įrankius.

Didžiausias pasirinkimas

medžioklinių šautuvų,

žuvininkystės ir sporto reikmenų

A. D. Gutmanas

Kaunas, Laisvės Alėja 39, telef. 771.

Avalynės pardavimas

Kaunas, Laisvės Alėja 46. Telef. 809.

Mūsų avalynė visuomet iš geriausios medžiagos gaminamas turi patogią ir elegantišką išvaizdą.
Už kiekvieną porą duodama pilną garantiją.

Atlieka ivairius transportus, apdraudimą, inkasus ir saugojimą

transporto kontora

„EKSPRES“

Kaunas, Lukšto g-vė 34, telef. 722.

Ivairių fasonų moterų, vyrų ir vaikų avalynės didžiausias pasirinkimas
Kainos prieinamos!

Avalynės parduotuvė

O. A b r a m s o n i e n ė

Kaunas, Laisvės Alėja 53

Norintieji pirkti automobilį prašoma užėti pas mus.

Automobiliai „Studebaker“
„Studabek Erskin Siks“
„Studebaker“ autobusai

„Englebert“ padangos

Generalinė visai Lietuvai atstovybė

„Bela“

Taip pat parduodami pasauliniai žinomos padangos

parduodami išsimokėjimui prieinamomis sąlygomis

Kaunas, Laisvės Alėja 20
Šaulių S-gos namai, tel. 2295.

Geriausi publicistikos straipsniai savaitrašty

„Socialdemokratas.“

Čia teisingiausias kievieno įvykio įvertinimas.

Kaina metams 12 lt. —: Adr. Kaunas, Kęstučio 40.

Jau išėjo iš spaudos dešimties metų Lietuvos nepriklausomybės paminėjimui skirtas gražiai iliustruotas leidinys

„VASARIO 16 D.“

reikalaukite visur ir „Spaudoje“ Laisv. Alėja 72. Kaune

Skaitkite vienintelį socialdemokratiškosios moksleivijos laikraštį

„ŽAIZDRAS“

„Žaidra“ leidžia Liet. U-to Socialistų „Žaidro“ Dr-ja.
ADRESAS: Kaunas, Kęstučio g-vė 40. buto 1*

Visų mylimą ir skaitomą dienraštį

„RYTA“

dar nevēlu užsisakyti 1928 metams

PRENUMERATOS KAINA LIETUVOJE: pristatant namus metams 62 lt., mėnesiui 6 lt., siunčiant paštu metams 50 lt., mėnesiui 5 lt. UŽSIENIUOSE metams 100 lt., mėnesiui 10 lt., (Vokietijai, Latvijai ir Estijai taikomas Lietuvos tarifas). „Ryto“ Redakcijos ir Administracijos adresas toks: Kaunas, Mickevičiaus g. 28

„Lietuvos Aidas“

jau pradėjo eiti. Todėl visi pasiskubinkite jį išsirašyti.

„LIETVOS AIDAS“ yra didžiausias ir pigiausias Lietuvos dienraštis, kuriame rašo geriausi mūsų publicistai ir žurnalistai. „Lietuvos Aido“ kaina: 12 mėn. — 36 lt., 6 mėn., — 18 litų, 3 mėn. — 9 litai. Prenumeratą priima „Lietuvos Aido“ administracija — Kaunas, Vasario 16 d. g-vė 2. Telef. 14-14. —

1928 metams geriausia užsisakyti

LIETUVOS ŽINIOS

nes tai vienintelis Lietuvoje laisvos ir progresyvės minties dienraštis, teikias naujausių žinių apie politiką, ekonomiką, visuomenės gyvenimą, mokslą, meną ir bendrą žinias iš Lietuvos ir viso pasaulio. „LIETUVOS ŽINIOS“ vienintelis, kurios nuo jokio „Vėjo“ nepriklauso ir pliekdamas, iškeldamas aktyvius visus mūsų politinio ir

Laboratorija
„SANITAS“ Kaune

KIEKVIENAS TURI NUSPREŠTI, kuris jam tinkamiausias laikraštis. Jei dar Tamsta nesi

„TRIMITO“

matęs, pranešk mums. „TRIMITAS“ Kaunas, Laisvės al. 20
Vieną „TRIMITO“ numerį siunčiame kiekvienam nemokamai, susipažinti.

Geriausia vieta skelbimams

„MŪSŲ RYTOJUS“
jau turi 75.000 skaitytojų.

(Kauno Notaro J. Barausko liudymas, 1928 m. vasario 7 d. 2436 Nr.)

Visais skelbimų reikalais kreiptis į „Mūsų Rytojaus“ skelbimų Biurą Duonelaičio g. 19. Tel. 221.
Smulkūs skelbimai iki 25 žodžių 10 litų. Nuolatiniams skelbėjams — joms didelė nuolaida. —

visuomeninio gyvenimo nedorybes, kovoja dėl laisvos ir žmoniškos ateities. „LIETUVOS ŽINIOS“ puošiamos karikatūromis ir piešiniais. Kainas Lietuvoje mėnesiui 5 litų, užsieny 7 litai.
„LIETUVOS ŽINIŲ“ administrac.: Kaunas, Laisvės Al. 60, tel. 223. Redakcijos telefonas — — — nas 23 Nr. — — —

Skelbtis taip pat naudingiausia „L. ŽINIOSE“, nes jos daugiausia skaitomos.

V. Nr. 3
kv. 109, 59

DĖMESIO!
Oklo Bankas šiuo praneša
— visuomenės žinai, kad —

Išpardavimas

Išvairios geros rūšies
manufaktūros pra-
sidėjo nuo vasario
mėn. 6 dienos kai-
nos sumažintos.

Krautuvė — Daukanto g-vė Nr. 7
(kampas Laisvės Alėjos), Kaune
atdara nuo 10 iki 19 val.

Reikalaukite visur žymiausias
ŠVEICARŲ šokolado fabrikos **Alp 957**

Tobler, Bern

šokolada ir kakao

Turėkite saulutę šir-
dyse ir GĖLES na-
muose iš sodininkystės

K. STOFFELIO

Kaunas Trakų g-vė
30 Telef. 828 Nr.
Krautuvė Laisvės al.
45. Telef. 2178 Nr.

CENTRALINĖ LIETUVOS PIENO PER- DIRBIMO BENDROVIŲ SAJUNGA

savo krautuvėj Laisvės Alėja
31 Nr. :: :: Telefonas 4-34

parduoda:
ūrmu ir detaliai piglausiomis
kainomis geros rūšies pieno
produktus, kaip tai: sviestą, sū-
rius, saldžią smetonėlę kremui
ir kavai, šviežią pieną ir kiaušinius.
Prašome pabandyti mūsų krau-
tuvės pieno produktų ir persitik-
rinti, kad jie yra geriausi.

Nuo 1928 m. vasario mėn. 1 d.
atidaromas naujos rūšies viešbutis

NIU-JORK

prie pat stoties. Visi patogumai
telefonas, vana. Kaunas, Vytau-
to prospektas 1 Nr.

Nauji „Švyturio“ B-vės leidiniai:

Mayne Reid Baltavėdis Vadas. Romanas. Kaina 5 lit.
M. Reutt Lietuvos žyglai. Istorijos apysakos. 6 „
Putvinskio Gledrė. Legenda. 3 „

Kitų leidinių katalogas siunčiama dovanai.
Kreiptis: KAUNAS, Miško g-vė 11.

„Švyturio“ B-vei.

MUZIKOS PREKYBOS NAMAI

J. ARBITBLATAS.

Siūlo iš savo sandelio pirmos rūšies markės ro-
jalius ir pianinus, prieinamomis sąlygomis ir išmokė-
jimui ilgesniam laikui.

KAUNE, Laisvės Alėja 43, telef. 4-36.

Centralinė Laikraščių Eks-
pedicija ir Skelbimų Biūras

A. SPILERIS

KAUNE, Laisvės Alėja

Spauda.

Geriausia šventėms dovana,
tai gaidos.

KAUNE, Laisvės Alėja 72.

Priima prenumeratą, turi
pardavinėjimui „Kardi-
gano“ piešinius ir didelį
pasirinkimą madų žur-
nalų.

Didžiausias pasirinkimas
gaidų, (klaikų ir dabartinių
kompozitorių paskiausieji
leidiniai) ir gramfonų
plokštelių.

Visuomenės dėmesiui,
Rūbų dirbtuvė
KAUNE, Vasario 16 d. g. 1 Nr.

Priima užsakymus vyrų, moterų, kariškių
ir kunigų iš savos ir užsakytojo medžiagos.
Taip pat duoda išsimokėjimui
prieinamiausiomis sąlygomis.

J. Mačeržinskis.

Bendrovė

„KNYGA“

KAUNE, Laisvės Alėja 52
Telefonas 18-00

Knygynas ir Biblioteka.

Vienintelė S.S.S.R. „Gos-
izdato“ atstovybė Lietuvoje.

ZIEDAS
FOTOLITOGRAFUJA
CINKOGRAFUJA
SVIESORASCIU
BRAIZYKLA
KAUNAS, MIŠKO GVEIS
TELEF. 875

Ekonominės Karių B-vės

Fotografija

Atleka visus fotografijos dar-
bus, turi specialų skyrių portre-
tams dėti, daro meno kūrinių
filtrines nuotraukas ir t. t.
Specialiai pririnkus, visuomet
galima išsaugoti mūsų fotografiją.
KAINOS prieinamos!

KAUNAS, Laisvės Alėja 48 nr.

PIRMOS RŪŠIES RESTORANAS

„LAISVĖ“.

Pusryčiai, pietūs, vakarienė,
šalti užkandžiai ir vietos bei
užsienio gėrimai.
Vakarais, nuo 19 val. 30 m.
griežta trio orkestras.
Kaune, Laisvės Alėja 66, tel. 20-87

Kiekvienam rimtam RADIO mėgėjui yra žinomas Vokietijos
RADIO Pramonės Sąjungos vicepirmininko **Dr. Georg Seibt'o**
vardas, turinčio daugybę RADIO patentų. Todėl Dr. G. Seibt'o
vardas yra tikriausia jo RADIO aparatų ir jų dalių gerumo
garantija.

Generalinis Atstovas Lietuvoje:

Br. VICHMANŲ

Kauno skyrius.
Laisvės Alėja 46, telefon. 17-20.
Ta firma isticigta 1873 m.

Psute marš! visi keturi vėjai visus spaudos darbus į

K. Narkevičiaus

ir V. Atkočiūno

spaustuve

Maironio g. 14 Kaune. Telefonas 13-35.
Vienintelė spaustuve, kur taisomi rankraščiai ir
galutinoji korektūra.

0.10

ALP 957

Kaina 1 lt 50 ct.